

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุต่ำกว่า ๖ ปีบริบูรณ์ มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ ๒๖.๕๙ (ที่มา : HDC Dashboard พัฒนาการเด็กตามกลุ่มอายุ specialpp วันที่ ๑๒ พ.ย. ๖๓) สำหรับพื้นที่ กรุงเทพมหานครพบว่าพัฒนาการเด็กปฐมวัยสงสัยมีพัฒนาการล่าช้า ร้อยละ ๒๕.๑๕ (ที่มา : รายงานสรุปการตรวจคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓) นับเป็นวิกฤตร้ายแรงต่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการสร้างประเทศให้เจริญรุ่งเรือง มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งเด็กในวัยนี้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต แต่ในสภาพสังคมที่บิดา มารดา และผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความจำเป็นต้องพาเด็กปฐมวัยไปรับบริการการดูแลและพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีคุณภาพแตกต่างกันมาก ระหว่างกลุ่มมีโอกาสกับกลุ่มด้อยโอกาส ระหว่างการจัดการศึกษาเร่งเรียนจนเครียดกับแบบละเอียดความเอาใจใส่ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนทั้งจากมุมมองของการพัฒนาคุณภาพมนุษย์และการปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้ รัฐบาลให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะช่วงปฐมวัย ซึ่งถือเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญสูงสุดในการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ โดยเริ่มต้นตั้งแต่การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ และสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพ การศึกษาและสวัสดิการสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้บริบทของประเทศที่เปลี่ยนแปลง หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และวรรคสอง รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย

การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการดำเนินงานที่มีความเชื่อมโยงกับหลายหน่วยงาน จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกกระทรวง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในทางปฏิบัติ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ส่งผลให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน มีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัยและต่อเนื่อง

คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติที่ดำเนินการจัดทำโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) โดยความร่วมมือของผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสนอโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ โดยให้ใช้เป็นมาตรฐานกลางของประเทศ และให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องพิจารณานำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติฉบับใหม่ให้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแลและรับผิดชอบมีการบริหารจัดการ ประเมินผลการดำเนินงานเพื่อยกระดับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานฯ ดังกล่าว และเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กปฐมวัยให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพ การบริการ ดูแล พัฒนาและจัดการศึกษาและการดำเนินงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดที่ดูแลเด็กในเวลากลางวัน ช่วงอายุต่ำกว่า ๖ ปีบริบูรณ์ หรือก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่สามารถนำไปใช้ประเมินการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกสังกัด เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการบริการและความต่อเนื่องของการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยในการจัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมดำเนินการ ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรุงเทพมหานคร สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) นอกจากนี้ ผลการวิจัยของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรฐานคุณภาพของอาเซียน มาตรฐานความปลอดภัย คู่มือเฝ้าระวังคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการ DSPM เป็นต้น นำมาใช้ประกอบในการจัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

กรุงเทพมหานครมีการดำเนินงานในด้านการให้บริการดูแล พัฒนา และจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยที่หลากหลายรูปแบบ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมีจำนวน ๒๙๒ ศูนย์ แบ่งเป็นศูนย์ที่อยู่ในชุมชน ๒๖๑ ศูนย์ ในพื้นที่ ๔๕ เขต ศูนย์ที่อยู่ในวัด ๑๙ ศูนย์ ซึ่งได้รับโอนจากกรมการศาสนาใน ๑๕ เขต ศูนย์สงเคราะห์เด็กในอาคารสงเคราะห์ ชุมชน แหล่งก่อสร้าง ๑๐ ศูนย์ ใน ๑๐ เขต และศูนย์ที่รับโอนจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๒ ศูนย์ ใน ๒ เขต โดยดูแลเด็กกลุ่มอายุ ๒-๓ ปี และอายุ ๔-๖ ปี ศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวัน มีจำนวน ๑๐ แห่ง ที่ศูนย์บริการสาธารณสุข ดูแลเด็กอายุ ๒ ปี ๖ เดือน-๕ ปี และศูนย์เด็กเล็กนำอยู่คุณแม่ มีจำนวน ๕ แห่ง ที่ศูนย์บริการสาธารณสุข ดูแลเด็กอายุ ๒-๙ เดือน โรงเรียนที่มีชั้นอนุบาล จำนวน ๔๒๙ โรงเรียน จาก ๔๓๗ โรงเรียน และศูนย์ในโรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ดูแลเด็กอายุ ๓ เดือน-๓ ปี จำนวน ๘ แห่ง นอกจากนี้ ยังมีสถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัยของภาคเอกชนหลายแห่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานครมีหลายมาตรฐาน การทำงานซ้ำซ้อน และยังไม่ได้นำผลการประเมินไปพัฒนาเท่าที่ควร

สภากรุงเทพมหานครเห็นถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยที่เหมาะสม ได้รับการเลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมที่ดี สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัยทุกแห่งมีมาตรฐานเดียวกัน เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในคราวประชุมสภากรุงเทพมหานคร สมัยประชุมสามัญ สมัยแรก (ครั้งที่ ๕) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติของนายพรเทพ ศิริวนารังสรรค์ เรื่อง ขอให้สภากรุงเทพมหานครตั้งคณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางเพื่อกำหนดมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร และลงมติเห็นชอบให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญฯ ประกอบด้วย

๑. นางสุกัญญา	สุวัฒน์วงศ์
๒. นายเชนทร์	วิวัฒน์บวรวงศ์
๓. นายธวัชชัย	พักอังกูร
๔. พลตรี สุทธิชัย	วงษ์บุบผา
๕. นายนิรันดร์	ประดิษฐกุล
๖. นายวิชาญ	ธรรมสุจริต
๗. นายพรเทพ	ศิริวนารังสรรค์
๘. นายกิตติ	บุศยพลากร
๙. นายวิวัฒน์	อัศวศิริเลิศ
๑๐. นายสมชีพ	เทพอักษร
๑๑. นางสาวจันทิมา	ศุภรพงศ์
๑๒. นางศิริพรรณ	บุตรศรี
๑๓. นางสาววรรณอาภา	จารุประพาพ
๑๔. นายสุปรีย์ดี	วงศ์ดีพร้อม
๑๕. นายชวินทร์	ศิรินาค
๑๖. นางจิตรลดา	ถนอมศักดิ์

บทที่ ๑

ขอบเขตและประเด็นการศึกษา

คณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางเพื่อกำหนดมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดกรอบประเด็นการศึกษา ประกอบด้วย ความสำคัญของพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กท้องถิ่น การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของกรุงเทพมหานคร ศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวัน และศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่ แผนการเตรียมการเปิดระดับชั้นอนุบาล ๑-๓ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การพัฒนาบุคลากรผู้ดูแลเด็กของกรุงเทพมหานคร ปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการประชุมหารือร่วมกันและเชิญผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาในประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. ความสำคัญของพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดย นางสาวจันทิมา ศุภรพงศ์ ผู้แทนสำนักงานนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ให้ข้อมูลความสำคัญของพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

๒. ความเป็นมาการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็กและการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย นายพลวัฒน์ การุณภาสกร ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ข้อมูลความเป็นมาของการจัดการศึกษาเด็กเล็กตามกฎหมาย และการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กภายหลังจากการโอนภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๓. การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กเทศบาลต้นแบบ โดยมี นายแพทย์ ธีรชัย บุญยะสิทธิ์พรธรม รองผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข ให้ข้อมูลการบริหารศูนย์เด็กเล็กในความรับผิดชอบของกรมอนามัย และนางสาวนริศรา กุลสรารุช นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี ให้ข้อมูลการขับเคลื่อนส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดนนทบุรี และนางปรีญา สาแหยม หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบางม่วง ให้ข้อมูลการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบางม่วง จังหวัดนนทบุรี

๔. การดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

๔.๑ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร โดยนางรุ่งกานดา พงศ์ธรกุลพานิช ผู้อำนวยการสำนักงานสวัสดิการสังคม สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ให้ข้อมูล

๔.๒ การดำเนินงานของคลินิกสุขภาพเด็กดี ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่ และสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน โดย นายชวินทร์ ศิรินาค ผู้อำนวยการสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ให้ข้อมูล

๔.๓ การดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่ โดย นางชนิกานต์ ทิพากรโรจนกิจ นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ให้ข้อมูล

๔.๔ การดำเนินงานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ระดับชั้นอนุบาล โดย นางชุลีพร วงษ์พิพัฒน์ รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้ข้อมูล

๕. การดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กต้นแบบ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดย นายแพทย์ ธีรชัย บุญยะสิทธิ์พรธรม รองผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข ให้ข้อมูลแนวทางการบริหารงานของศูนย์เด็กเล็กเพื่อยกระดับให้ได้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

๖. การพัฒนาศูนย์ต้นแบบเด็กปฐมวัย (อายุ ๖ เดือน ถึง ๓ ปี) ของกรุงเทพมหานคร โดย นายเทเวศร์ อุตวิชัย ผู้อำนวยการส่วนออกแบบ ๒ สำนักการโยธา กรุงเทพมหานคร และผู้เกี่ยวข้อง ให้ข้อมูลความคืบหน้าการก่อสร้างอาคารศูนย์เด็กก่อนกรุงเทพมหานคร ดินแดง ศูนย์เด็กก่อน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๘ จี๊ด-ทองคำ บำเพ็ญ และศูนย์เด็กก่อน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๙ คันยาเยาว

๗. ประชุมร่วมกับประธานกลุ่มเขตและผู้แทนกลุ่มเขตทั้ง ๖ กลุ่มเขต เพื่อทำความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครในพื้นที่ให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และพิจารณาสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมาตรฐานให้ครบทุกเขต

๘. ปัญหาการดูแลและการพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน โดย นายธนตร สภานนท์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานทะเบียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ให้ข้อมูล มาตรการในการป้องกันและดูแลเด็กอนุบาลในโรงเรียนเอกชนและหลักเกณฑ์การคัดเลือกครูในระดับชั้นอนุบาล ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ข้อมูลมาตรฐานของโรงเรียนและครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาลในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ นางสาวมธุรดา สุวรรณโพธิ์ ผู้อำนวยการสถาบันราชานุกูล ให้ข้อมูลการตรวจคัดกรองและการคัดเลือกครูผู้สอนทางด้านสุขภาพจิตที่มีผลกระทบต่อารดูแลเด็กเล็ก

๙. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร โดย นางสาววรรณอาภา จารุประพาฬ หัวหน้าภาควิชาสังคมเมือง วิทยาลัยพัฒนาชุมชนเมือง มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช นำเสนอหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑๐. คณะอนุกรรมการศึกษาปัญหามาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ คณะอนุกรรมการศึกษาปัญหามาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพกลางและกรุงเทพใต้ คณะอนุกรรมการศึกษาปัญหามาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก และคณะอนุกรรมการศึกษาปัญหามาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพเหนือและกรุงเทพใต้ นำเสนอรายงานผลการศึกษา

๑๑. การประชุมเพื่อปรึกษาหารือ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดมาตรฐานการดูแลเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

๑๒. การจัดทำรายงานผลการศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางเพื่อกำหนดมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

บทที่ ๒

กฎหมายที่เกี่ยวข้องและความเป็นมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การศึกษาเรื่องการดูแลเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้วิเคราะห์กฎหมายและหลักการในการพัฒนาและดูแลเด็กปฐมวัย ซึ่งกรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมและได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยมีเนื้อหาสาระ ดังนี้

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาและวิเคราะห์การดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัย มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรา ๕๔ วรรคสอง กำหนดว่า “...รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย”

มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศให้เกิดผล จ. ด้านการศึกษา (๑) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

๒. พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ให้ความหมายเด็กปฐมวัยว่า “เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าหกปีบริบูรณ์ และให้หมายความรวมถึงเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ในระดับประถมศึกษา”

- ปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและการพัฒนาในทุกด้าน เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทางด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดและเป็นฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อไป

“การลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและให้ผลตอบแทนที่ดีที่สุดในระยะยาว” พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีผลบังคับใช้ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒ ครอบคลุมเด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๖ ปีบริบูรณ์ และให้หมายความรวมถึงเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

- ให้มารดาได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์เพื่อให้บุตรที่อยู่ในครรภ์มีสุขภาพและพัฒนาการที่ดี
- ให้เด็กปฐมวัยอยู่รอดปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการล่วงละเมิดไม่ว่าในทางใด
- ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ครบถ้วนทั้งร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ให้สมกับวัย

- สร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้
- บ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่น มีจิตวิญญาณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

- นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย (ประธานกรรมการ)
- กรรมการโดยตำแหน่งจำนวน ๘ ท่าน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย นายกสมาคม อบจ., อบต. แห่งประเทศไทย

- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๘ ท่าน (นายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาพิเศษ ด้านการสาธารณสุข ด้านการสื่อสารมวลชน ด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยภาครัฐ ด้านการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยภาคเอกชน

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ

- เลขานุการสภาการศึกษา” เป็นกรรมการและเลขานุการ
- “สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา” ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม งานวิชาการ การศึกษาข้อมูลและกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการและอนุกรรมการ

หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ

๑) จัดทำนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย... และให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้นำไปปฏิบัติ

๒) อนุมัติแผนงบประมาณและแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๓) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัย ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาให้เชื่อมโยงกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

๔) เสนอให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็น

๕) บูรณาการการพัฒนาเด็กปฐมวัยของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

๖) กำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๗) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับเด็กปฐมวัยเข้าศึกษาในระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษาเพื่อมิให้มีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

๘) กำหนดสมรรถนะและตัวชี้วัดการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๙) ติดตามและส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ

๑๐) ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยและการสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑๑) ส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครูอาจารย์สามารถดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพตามหลักการและปรัชญาของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑๒) ประสานงานและให้ข้อมูลแก่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือเด็กปฐมวัย ซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสได้รับการพัฒนารอบด้านให้สมกับวัย

๓. มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ความสำคัญของเด็กปฐมวัย

๑) ปฐมวัย เป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและพัฒนาการในทุกด้าน เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทางด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดและเป็นฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อ ๆ ไป

๒) เจมส์ แอคแมน นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบลปี ๒๕๔๓ ระบุว่า การลงทุนในเด็กปฐมวัยผ่านการพัฒนาทักษะด้านพฤติกรรม จะสร้างผลตอบแทนคืนกลับตั้งแต่เด็กเยาวชนและต่อสังคม ในอนาคตสูงมากถึง ๗-๑๒ เท่า เพราะหน้าต่างแห่งโอกาสในการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของมนุษย์จะเกิดขึ้นอย่างเต็มที่ในช่วงปฐมวัยเท่านั้น

๓) การลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและให้ผลตอบแทนที่ดีที่สุดในระยะยาว

เหตุผลที่ต้องมีมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

- ๑) การสำรวจของกรมอนามัยพบข้อมูลเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการไม่สมวัย ถึงร้อยละ ๓๐
- ๒) หน่วยงานจัดบริการดูแล พัฒนา และจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยมีหลายสังกัดและหลาย

รูปแบบ

- ๓) หน่วยงานต่างมีมาตรฐานที่เน้นการประเมินตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน
- ๔) หน่วยงานต่างมีมาตรฐานที่เน้นการประเมินตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน
- ๕) พัฒนาเด็กปฐมวัยยังต้องใช้หลายมาตรฐาน
- ๖) มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติฉบับเดิมมีข้อจำกัด คือ ครอบคลุมเฉพาะเด็กอายุ ๒-๕ ปี

เท่านั้น

- ๗) ผลการประเมินยังไม่ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาเท่าที่ควร

วัตถุประสงค์

เพื่อใช้เป็นมาตรฐานกลางให้ทุกหน่วยงานใช้ร่วมกันในการประเมิน เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการดูแล พัฒนา และจัดการศึกษาและการดำเนินงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดที่ดูแลเด็กในเวลากลางวัน ช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ ๖ ปีบริบูรณ์ หรือก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งเป็นการปรับกระบวนการทัศน์ให้ใช้เด็กเป็นที่ตั้งของการกำหนดมาตรฐานแทนการใช้บริบทหรือหน่วยงานต้นสังกัดเป็นที่ตั้ง เพื่อมุ่งเป้าหมายเดียวกัน คือ การพัฒนามากกว่าการประเมินผลผ่าน/ไม่ผ่าน

กลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงานอื่น ได้แก่

- ๑) โรงเรียนอนุบาลสาธิต (มหาวิทยาลัย)
- ๒) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สศช.)
- ๓) สถานรับเลี้ยงเด็กในกองทัพ (กระทรวงกลาโหม)
- ๔) มูลนิธิ องค์กรเอกชน ฯลฯ (ประมาณ ๗๙ แห่ง)
- ๕) โรงเรียนอนุบาลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (ประมาณ ๒๗,๐๐๐ แห่ง)
- ๖) โรงเรียนอนุบาลสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) (ประมาณ ๓,๒๐๐ แห่ง)
- ๗) สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน (ประมาณ ๑,๖๐๐ แห่ง)
- ๘) โรงเรียนอนุบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) (ประมาณ ๑,๗๐๐ แห่ง)
- ๙) ศูนย์พัฒนาเด็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) (ประมาณ ๑๙,๐๐๐ แห่ง)
- ๑๐) ศูนย์เด็กเล็กในโรงพยาบาล (รวม ๔๘ แห่ง)
- ๑๑) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน
- ๑๒) สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน (รวม ๖๔๔ แห่ง)
- ๑๓) โรงเรียนระดับอนุบาล

สาระของมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ประกอบด้วยมาตรฐาน ๓ ด้าน ได้แก่

มาตรฐานด้านที่ ๑ การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

- จำนวน ๕ ตัวบ่งชี้/ ๒๖ ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ ๑.๑ การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ ๑.๒ การบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภท ตามหน่วยงานที่สังกัด

ตัวบ่งชี้ที่ ๑.๓ การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม เพื่อความปลอดภัย

ตัวบ่งชี้ที่ ๑.๔ การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ ๑.๕ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

มาตรฐานด้านที่ ๒ ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนา

เด็กปฐมวัย

- จำนวน ๕ ตัวบ่งชี้/ ๒๐ ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ ๒.๑ การดูแลและพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน

ตัวบ่งชี้ที่ ๒.๒ การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ ๒.๓ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษา และการสื่อสาร

ตัวบ่งชี้ที่ ๒.๔ การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ-สังคม ปลูกฝังคุณธรรมและ

ความเป็นพลเมืองดี

ตัวบ่งชี้ที่ ๒.๕ การส่งเสริมเด็กในระยะเปลี่ยนผ่านให้ปรับตัวสู่การเชื่อมต่อในขั้นถัดไป

อัตราส่วนของครู/ผู้ดูแลเด็กอย่างเหมาะสมพอเพียงต่อจำนวนเด็กในแต่ละกลุ่มอายุ

เด็ก (อายุ)	อัตราส่วนครู/ผู้ดูแล : เด็ก (คน)	จำนวนเด็กในกลุ่มกิจกรรม
ต่ำกว่า ๑ ปี	๑ : ๓	กลุ่มละไม่เกิน ๖ คน
ต่ำกว่า ๒ ปี	๑ : ๕	กลุ่มละไม่เกิน ๑๐ คน
ต่ำกว่า ๓ ปี	๑ : ๑๐	กลุ่มละไม่เกิน ๒๐ คน
๓ ปี - ก่อนเข้า ป. ๑	๑ : ๑๕	กลุ่มละไม่เกิน ๓๐ คน

มาตรฐานด้านที่ ๓ คุณภาพของเด็กปฐมวัย

- สำหรับเด็กแรกเกิด - อายุ ๒ ปี (๒ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน) จำนวน ๒ ตัวบ่งชี้/ ๗ ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๑ ก เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๒ ก เด็กมีพัฒนาการสมวัย

- สำหรับเด็กอายุ ๓ ปี - อายุ ๖ ปี (ก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑) จำนวน ๗ ตัวบ่งชี้/๒๒ ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๑ ข เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๒ ข เด็กมีพัฒนาการสมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๓ ข เด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๔ ข เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๕ ข เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้ และสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๖ ข เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๗ ข เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัย และความเป็นพลเมืองดี

มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒

๑) เห็นชอบมาตรฐานฯ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ เพื่อประกาศใช้ต่อไป

๒) ให้ใช้เป็นมาตรฐานกลางของประเทศ แทนมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติฉบับเดิมที่

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔

๓) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา นำมาตรฐานฯ ฉบับใหม่ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล และรับผิดชอบ มีการบริหารจัดการ ประเมินผล การดำเนินงาน เพื่อยกระดับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานฯ

๔) ให้กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ดำเนินการตามมาตรฐานฯ ให้สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อแผนแม่บทดังกล่าวมีผลบังคับใช้แล้ว

๕) ให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานต่อคณะกรรมการนโยบายฯ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

แนวทางการนำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

๑) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำคู่มือมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ เกณฑ์และรายละเอียดการพิจารณา ตัวอย่าง ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ

๒) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พร้อมคู่มือมาตรฐานฯ แก่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค

๓) ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เริ่มการติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานฯ เพื่อให้เห็นถึงผลการนำมาตรฐานฯ ไปปฏิบัติ การรับรู้ ความรู้ ความเข้าใจ ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลกระทบ ฯลฯ

ความเป็นมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เดิมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล ได้จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ ๓-๕ ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้เทศบาลเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กในวัย ๓-๕ ปี ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา ส่วนราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการในศูนย์เด็กเล็ก จำนวน ๗,๕๒๐ แห่ง กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันอยู่ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ดำเนินการในวัด/มัสยิด เรียกว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด จำนวน ๔,๑๕๕ แห่ง และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ดำเนินการในโรงเรียน เรียกว่า การจัดการศึกษาอนุบาล ๓ ปี จำนวน ๒,๖๕๑ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๑๔,๓๒๖ แห่ง ส่วนราชการดังกล่าวต่างมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กวัย ๓-๕ ปี ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อศักยภาพในการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ก็มีโครงสร้างการบริหารงานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย บริหารงานโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง/ผู้นำท้องถิ่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิดบริหารงานโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด ประกอบด้วย ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีเจ้าอาวาส/อิหม่าม เป็นประธาน และการจัดการศึกษาอนุบาล ๓ ปีของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) บริหารงานโดยผู้บริหารโรงเรียน ต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการได้ถ่ายโอนให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น เพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างๆ ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเองถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๔ แต่ก็ยังมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบภารกิจดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมาตรฐานสามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ ๒-๕ ปี อย่างทั่วถึง และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพตามอำนาจหน้าที่และเจตนารมณ์ของรัฐบาล

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้ส่วนราชการต่าง ๆ ถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๓

การถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาปฐมวัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในปี ๒๕๔๕ รวมทั้งสิ้น ๑๔,๓๒๖ แห่ง ได้แก่

๑) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ภารกิจที่ถ่ายโอน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๗,๕๒๐ แห่ง

๒) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ภารกิจที่ถ่ายโอนการศึกษาก่อนวัยเรียนหรือปฐมวัย (อนุบาลอายุ ๓ ปี) จำนวน ๒,๖๕๑ แห่ง

๓) กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ภารกิจที่ถ่ายโอน ศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษา จำนวน ๔,๑๕๕ แห่ง

จำนวนเด็กปฐมวัยและผู้ดูแลเด็กที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- เด็กปฐมวัย จำนวน ๕๙๔,๕๘๕ คน
- ผู้ดูแลเด็ก จำนวน ๓๓,๓๕๘ คน

หลังจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ่ายโอนภารกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากส่วนราชการต่าง ๆ มาบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เริ่มจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง โดยอาศัยอำนาจในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลังรับการถ่ายโอนภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๑) ด้านบุคลากร เดิมบุคลากรผู้ดูแลเด็กที่ถ่ายโอนมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากไม่มีคุณวุฒิปริญญาตรี (จบ ม.๖ หรือ ปวช.) และได้รับการจ้างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำแหน่งพนักงานจ้างทั่วไป หรือพนักงานจ้างตามภารกิจ ในตำแหน่งผู้ดูแลเด็ก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อปท. ให้มีคุณวุฒิปริญญาตรี และได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น (ข้าราชการ) ในตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก ดังนี้

๑.๑) การเพิ่มคุณวุฒิการศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จัดทำหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย และคัดเลือกผู้ดูแลเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ารับทุนการศึกษา โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้เสนอขอรับงบประมาณจากสำนักงบประมาณ และจัดสรรงบประมาณทุนการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดตลอดหลักสูตร ตั้งแต่ ปี ๒๕๔๙-๒๕๖๐ โดยมีผู้ดูแลเด็กเข้ารับการศึกษา จำนวน ๘ รุ่น รวมทั้งสิ้น ๒๗,๙๘๗ คน

๑.๒) การจัดสรรอัตราข้าราชการครูผู้ดูแลเด็กให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติครบถ้วนเป็นข้าราชการครูผู้ดูแลเด็ก
ด้วยวิธีการคัดเลือกกรณีพิเศษ โดยไม่ต้องสอบแข่งขัน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘ จำนวน
ทั้งสิ้น ๒๘,๐๐๐ อัตรา โดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดสรรอัตราดังกล่าวจากสำนักงานงบประมาณ

๒) ด้านอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจ
ส่วนใหญ่มีสภาพอาคารที่เก่า ทరుดโทรม และไม่เหมาะสม เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น จึงได้มีแนวทางในการพัฒนาอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้จัดทำแบบ
แปลนมาตรฐานอาคารศูนย์พัฒนาเด็ก และขอทำความเข้าใจกับสำนักงานงบประมาณ เพื่อขอรับการจัดสรร
งบประมาณก่อสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓ แบบ ดังนี้

๒.๑) แบบมาตรฐานอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาดเล็ก สำหรับเด็กเข้ารับบริการ
ในศูนย์ไม่เกิน ๕๐ คน (สถ.ศพด.๑)

๒.๒) แบบมาตรฐานอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาดกลาง สำหรับเด็กเข้ารับบริการ
ในศูนย์จำนวน ๕๑ - ๘๐ คน (สถ.ศพด.๒)

๒.๓) แบบมาตรฐานอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาดใหญ่ สำหรับเด็กเข้ารับบริการ
ในศูนย์จำนวน ๘๑ - ๑๐๐ คน (สถ.ศพด.๓)

โดยได้จัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ สำหรับก่อสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงปัจจุบันไปแล้วประมาณ ๖,๕๐๐ หลัง

๓) ด้านมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อได้รับการถ่ายโอนภารกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดตั้ง ยุบรวม และยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร อาคารสถานที่
สิ่งแวดล้อมด้านวิชาการ การมีส่วนร่วม เป็นต้น โดยดำเนินการจัดทำมาตรฐานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ และปรับปรุง
เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ใช้จนถึงปัจจุบัน

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งมาตรฐาน
ออกเป็น ๖ ด้าน

มาตรฐานที่ ๑ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มาตรฐานที่ ๒ ด้านบุคลากร

มาตรฐานที่ ๓ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

มาตรฐานที่ ๔ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ ๕ ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน

มาตรฐานที่ ๖ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

การดำเนินการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ ได้เห็นชอบมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
และให้กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและ
ความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงสาธารณสุข พิจารณานำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติไปใช้เป็น
แนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล และรับผิดชอบ มีการบริหาร
จัดการ ประเมินผล การดำเนินงาน เพื่อยกระดับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานดังกล่าว

สาระของมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

มาตรฐานด้านที่ ๑ การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรฐานด้านที่ ๒ ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และ การเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรฐานด้านที่ ๓ คุณภาพของเด็กปฐมวัย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย แจ้งให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง นำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติไปใช้เป็นมาตรฐานในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นไป โดยปัจจุบันมีการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบันทึกและการประเมินตนเอง

๔) ด้านงบประมาณ

๔.๑) เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแยกเป็น

- ค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) จัดสรรให้เด็กอายุ ๒ - ๕ ปี ในอัตราคนละ ๑,๗๐๐ บาท/ปี
- ค่าหนังสือเรียน จัดสรรให้เด็กอายุ ๓ - ๕ ปี ในอัตราคนละ ๒๐๐ บาท/ปี
- ค่าอุปกรณ์การเรียน จัดสรรให้เด็กอายุ ๓ - ๕ ปี ในอัตราคนละ ๒๐๐ บาท/ปี
- ค่าเครื่องแบบนักเรียน จัดสรรให้เด็กอายุ ๓ - ๕ ปี ในอัตราคนละ ๓๐๐ บาท/ปี
- ค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดสรรให้เด็กอายุ ๓ - ๕ ปี ในอัตราคนละ ๔๓๐ บาท/ปี

๔.๒) เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนอาหารเสริม (นม) โรงเรียน จัดสรร ๗.๓๗ บาท/คน/วัน

จำนวน ๒๖๐ วัน

๔.๓) เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนอาหารกลางวัน จัดสรร ๒๐ บาท/คน/วัน จำนวน ๒๔๕ วัน

นโยบายการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปัจจุบัน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ดังนี้

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการบูรณาการความร่วมมือการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มเด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ) เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ ระหว่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย โดยมีเจตจำนงเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มเด็กปฐมวัยและ ผู้สูงอายุ) เป็นการขับเคลื่อนระยะ ๕ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

เป้าหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ๔ H ได้แก่ Heart (ดี มีวินัย) Head (เก่ง) Hand (ใฝ่เรียนรู้มีทักษะ) Health (แข็งแรง) เพื่อนำไปสู่ ๖ มาตรการ ดังนี้

- ๑) ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ
- ๒) ส่งเสริมการเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ
- ๓) ส่งเสริมพัฒนาการสมวัย
- ๔) ส่งเสริมครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง
- ๕) พัฒนาศูนย์เด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาลคุณภาพ
- ๖) เตรียมความพร้อมก่อนเข้าประถมศึกษา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมาตรฐานและคุณภาพ โดยดำเนินโครงการ “ส่งเสริมการเรียนรู้เด็กปฐมวัยท้องถิ่นไทยผ่านการเล่น” ตามแนวทางการเล่นตามรอยพระยุคลบาท ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างชาวบ้าน วัดและ

โรงเรียน ตามหลักบรร มีเป้าหมายดำเนินการอย่างน้อยจังหวัดละ ๑ แห่ง เพื่อให้เด็กได้เรียนในห้องเรียนธรรมชาติและสมองจะได้รับการพัฒนาทั้งทางอารมณ์ สังคม สติปัญญา ร่างกาย และฮอริโมน

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เด็กปฐมวัยท้องถิ่นไทยผ่านการเล่น (สนามเด็กเล่นสร้างปัญญา) มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยในท้องถิ่นมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ตามวัยผ่านการเล่นให้เด็กได้เรียนในห้องเรียนธรรมชาติที่ประกอบด้วยวัสดุที่มี ในธรรมชาติ ได้แก่ หวาย น้ำ ต้นไม้ รวมทั้งวัสดุที่เหลือใช้ในพื้นที่

เป้าหมาย : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา อย่างน้อยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นละ ๑ แห่ง จำนวน ๗,๘๕๑ แห่ง

ปัจจุบันมีการดำเนินการสร้างสนามเด็กเล่นสร้างปัญญาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ๓,๒๒๔ แห่ง ใน ๒,๖๖๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยสำนัก ๓ และมูลนิธิสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๑) ด้านการบริหารจัดการศูนย์ หากเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับถ่ายโอนจากกรมการศาสนา กระทรวงมหาดไทยจะเป็นการถ่ายโอนที่มีเงื่อนไข โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศาสนสถานเลือกรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ออกเป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่ แบบที่ ๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการเองทั้งหมด แบบที่ ๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศาสนสถานร่วมกับบริหารจัดการ แบบที่ ๓ ศาสนสถานบริหารจัดการทั้งหมด จึงทำให้บางแห่งมีปัญหาความขัดแย้งระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศาสนสถาน ส่งผลเสียต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่

๒) ด้านอาคารสถานที่เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ถ่ายโอน จากส่วนราชการต่าง ๆ ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่จึงยังใช้อาคารสถานที่เดิมก่อนการถ่ายโอน เช่น อาคารเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาคารของศาสนสถาน หรืออาคารของหน่วยราชการต่าง ๆ ทำให้มีปัญหาในเรื่องการใช้ประโยชน์ในอาคาร และการปรับปรุงซ่อมแซมต่อเติมอาคาร รวมทั้งบางแห่งมีสภาพชำรุดทรุดโทรม ไม่เหมาะสม และปลอดภัยในการจัดการศึกษา แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีงบประมาณที่จะจัดซื้อที่ดินและก่อสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งใหม่ เป็นต้น

๓) ด้านงบประมาณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถตั้งงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มเติมจากที่ได้รับการจัดสรรจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก มีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มเติมจากที่ได้รับการจัดสรรจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทำให้ขาดการสนับสนุนในด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากรายการงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

บทที่ ๓

แนวทางการศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ของกรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ประชุมศึกษาแนวทางเพื่อกำหนดมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาภารกิจ หน้าที่ และอำนาจของหน่วยงานกรุงเทพมหานครที่มีการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย สำนักอนามัย สำนักพัฒนาสังคม สำนักการแพทย์ สำนักการศึกษา และสำนักงานเขต รวมถึงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเพื่อเป็นแบบในการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กของกรุงเทพมหานครให้ได้ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ซึ่งมีรายละเอียดผลการศึกษา โดยสรุปดังนี้

การดูแลเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานครและหน่วยงานอื่น

ประเทศไทยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรท้องถิ่น และเอกชน จัดบริการดูแล พัฒนา และจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยหลากหลายรูปแบบ โดยแต่ละหน่วยงานมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน ในการศึกษาได้รวบรวมข้อมูลการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลของเอกชน และภาครัฐอื่น เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

๑. การดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีการดำเนินงานในด้านการให้บริการดูแล พัฒนา และจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย ดังนี้

๑.๑ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร โดยสำนักพัฒนาสังคม

กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครมีการดำเนินงานด้านศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ เพื่อให้บริการแก่เด็กในชุมชนที่มีอายุตั้งแต่ ๒ ปี แต่ไม่รวมถึงเด็กที่เข้ามารับการศึกษาภาคบังคับในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด ให้ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมตามวัย เตรียมความพร้อมของเด็กที่จะเข้าสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน และเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองในชุมชน เพื่อให้เด็กมีผู้ดูแลและไม่ถูกทอดทิ้ง โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนตามความต้องการของคณะกรรมการชุมชนในพื้นที่ ๔๕ สำนักงานเขต จำนวน ๒๑๒ ศูนย์ โดยคณะกรรมการชุมชนจัดตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์เป็นผู้ดำเนินการ กรุงเทพมหานครสนับสนุนงบประมาณส่วนใหญ่ โดยรับเด็กก่อนวัยเรียนอายุระหว่าง ๒-๖ ปี ประมาณ ๑,๕๐๐ คน อาสาสมัครผู้ดูแลเด็กจำนวน ๗๕๑ คน การดำเนินงานของศูนย์ฯ ในชุมชนได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อจัดให้มีบริการสังคมในการแบ่งเบาภาระครอบครัว โดยมุ่งพัฒนาเด็กกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มเด็กด้อยโอกาสในสังคมได้พัฒนาความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียน ด้วยหลักวิถีจิตวิทยาเด็กเล็ก โดยมีแนวคิดในการดำเนินงานคือ การให้บริการสังคมในลักษณะของ DAY CARE SERVICE และการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม โดยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครได้ใช้แบบประเมินมาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นเกณฑ์การประเมินในขณะนั้น

ครั้งที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ กรุงเทพมหานครได้มีการรับถ่ายโอนภารกิจจากกรมการศาสนา และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ดังนี้

- ๑) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด (ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา) จำนวน ๒๕ ศูนย์
- ๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ถ่ายโอนจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) จำนวน ๔ ศูนย์

ครั้งที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ กรุงเทพมหานครรับถ่ายโอนภารกิจศูนย์สงเคราะห์ในอาคาร สงเคราะห์ชุมชน และในแหล่งก่อสร้างของสำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพ จำนวน ๑๔ ศูนย์

ปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จำนวนทั้งสิ้น ๒๙๒ ศูนย์ ในพื้นที่ ๔๕ เขต เขตที่ไม่มีศูนย์ฯ จำนวน ๕ เขต คือ บางรัก บางบอน สัมพันธวงศ์ พระนคร และบางกอกใหญ่ มีเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน ๒๐,๖๗๗ คน อาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก จำนวน ๒,๐๐๒ คน เด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุต่ำกว่า ๓ ปี จำนวน ๔,๘๗๒ คน และมีอายุมากกว่า ๓ ปี จำนวน ๑๕,๘๐๕ คน ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

- ๑) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน มีจำนวน ๒๖๑ ศูนย์ ตั้งอยู่ใน ๔๕ เขต
- ๒) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีจำนวน ๑๙ ศูนย์ (ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา) ตั้งอยู่ในพื้นที่

๑๓ เขต

๓) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน มีจำนวน ๒ ศูนย์ (ถ่ายโอนจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) ตั้งอยู่ในพื้นที่ ๒ เขต (เขตทุ่งครุซ้ำกัน ๒ แห่ง)

๔) ศูนย์สงเคราะห์เด็กในอาคารสงเคราะห์ ชุมชน และในแหล่งก่อสร้าง มีจำนวน ๑๐ ศูนย์ ตั้งอยู่ในพื้นที่ ๙ เขต

การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร สู่เกณฑ์มาตรฐาน ๗ ด้าน ๓๕ ตัวชี้วัด (ตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร) คือ

- ๑) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ (ข้อ ๑ - ๗)
- ๒) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (ข้อ ๘ - ๑๒)
- ๓) ด้านอาหารสะอาดปลอดภัย (ข้อ ๑๓ - ๑๗)
- ๔) ด้านสถานที่สะอาดปลอดภัย (ข้อ ๑๘ - ๒๓)
- ๕) ด้านบุคลากร (ข้อ ๒๔ - ๒๗)
- ๖) ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต (ข้อ ๒๘ - ๓๒)
- ๗) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ข้อ ๓๓ - ๓๕)

ในปัจจุบันกรุงเทพมหานครได้ประเมินศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร ซึ่งปรากฏผลการประเมิน ดังนี้

จำนวนศูนย์ทั้งสิ้น	๒๙๒ ศูนย์
จำนวนศูนย์ที่เข้ารับการประเมิน	๒๙๒ ศูนย์

ผ่านเกณฑ์ แยกเป็น

- ระดับดีมาก	๑๐๑ ศูนย์
- ระดับดี	๑๗๕ ศูนย์
- ระดับพื้นฐาน	๑๖ ศูนย์

การสนับสนุนงบประมาณของกรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานเขตขอจัดสรรงบประมาณประจำปี แบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑) สนับสนุนค่าตอบแทนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก ตามวุฒิการศึกษา ตามระเบียบว่าด้วย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาชุมชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๖ มีอัตราการเบิกจ่าย ดังนี้

- คนละ ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน สำหรับผู้มีวุฒิปริญญาตรี หรือสูงกว่า
- คนละ ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน สำหรับผู้มีวุฒิ ปวส. หรืออนุปริญญา หรือ ปกส.สูง
- คนละ ๘,๖๐๐ บาท/เดือน สำหรับผู้มีวุฒิ ปวช. หรือ ม. ปลาย
- คนละ ๗,๕๐๐ บาท/เดือน สำหรับผู้มีวุฒิ ม.ต้น ลงมา

๒) สนับสนุนค่าอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) แก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน กรุงเทพมหานคร อัตราเบิกจ่ายคนละไม่เกิน ๒๐ บาท/วัน/คน ตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๔

๓) สนับสนุนค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์เสริมทักษะ อัตราการเบิกจ่ายเฉลี่ยคนละ ไม่เกิน ๑๐๐ บาท เบิกจ่ายได้ปีละ ๑ ครั้ง ตามระเบียบว่าด้วยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๔

นอกจากนี้ สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการตามโครงการพัฒนาศูนย์พัฒนา เด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร เพื่อให้สำนักงานเขตนำไปพัฒนาและยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน กรุงเทพมหานครสู่เกณฑ์ที่สูงขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๖๓ พร้อมทั้งจัดอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานให้กับ อาสาสมัครผู้ดูแลเด็กและผู้เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปี อาทิ การส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร การเฝ้าระวังความรุนแรงที่จะเกิดกับเด็กก่อนวัยเรียน การพัฒนา ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย การสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง การดูแลเฝ้าระวังและส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นต้น

การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก (ภาคเอกชน) มีดังนี้

๑) องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) ได้จัดทำสัญญาการทำงานร่วมกัน (MOU) กับกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๒ ตามโครงการอบรมเพื่อการพัฒนาสมรรถนะหลักของการดูแล เด็กปฐมวัย อาทิ

๑.๑) การอบรมให้ความรู้แก่ครูสอนระดับอนุบาลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และ อาสาสมัครผู้ดูแลเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๒ รุ่น ณ โรงแรม ทีเค พาเลส เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๖ - พฤษภาคม ๒๕๕๗

๑.๒) การสนับสนุนงบประมาณให้ตัวแทนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก จำนวน ๕ คน ศึกษาดูงาน ระหว่างวันที่ ๗ - ๑๓ กันยายน ๒๕๕๗ ณ มหานครโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

๑.๓) การอบรมเชิงปฏิบัติการช่วยเหลือเด็กบกพร่องทางพัฒนาการและสติปัญญา สำหรับ อาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก โดยทีมวิทยากรจากสถาบันราชานุกูล กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๘ รุ่น ณ โรงแรม ทีเค พาเลส เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

๑.๔) การอบรมภายใต้โครงการโรงเรียนพ่อแม่ ผู้ปกครอง ภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน สาธิต (ครูแม่ไก่) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะขยายเพิ่มเติมอีก ๕๐ แห่ง ในพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ต่อไป

๒) มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็กร่วมมือกับวิทยากรให้ความรู้แก่อาสาสมัครผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กก่อน วัยเรียนกรุงเทพมหานคร ภายใต้โครงการสมรรถนะหลักของการดูแลเด็กปฐมวัย

๓) มูลนิธิรักษ์ไทยร่วมเป็นวิทยากรโดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การยูนิเซฟ เพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร ภายใต้โครงการโรงเรียนพ่อแม่/ผู้ปกครอง ภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสาธิต (ครูแม่ไก่)

๔) มูลนิธิลมหายใจไร้มลทิน (บริษัท โตโยต้า ลิสซิ่ง ประเทศไทย จำกัด) ให้ความรู้กับตัวแทนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กในการใช้เทคนิคการเล่นิทานให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร

การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ มีดังนี้

๑) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ให้ความรู้อาสาสมัครผู้ดูแลเด็กเข้าอบรมภายใต้โครงการส่งเสริมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

๒) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกรุงเทพมหานคร ให้ความรู้อาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก เข้ารับการอบรมหลักสูตรการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิตของการพัฒนาเด็กปฐมวัย (EF)

๓) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ร่วมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง อบรมให้ความรู้การบูรณาการงานสร้างองค์กร HLO คลินิกชุมชนอบอุ่น และศูนย์เด็กเล็กพื้นที่ต้นแบบ

๔) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความรู้อาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก เข้าร่วมสัมมนาวิธีการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัยตามสมรรถนะของเด็ก

๕) สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ให้ความรู้อาสาสมัครผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมอบรมการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Development Surveillance Promotion Manual (DSPM)) ให้กับศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ พร้อมแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามโครงการสถานศึกษาปลอดโรค ลงตรวจเยี่ยมศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร ใน ๖ กลุ่มโซน เป็นต้น

ข้อจำกัดเกี่ยวกับการพัฒนาและยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครสู่เกณฑ์มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ดังนี้

๑) ข้อจำกัดด้านบุคลากร

๑.๑) ตำแหน่งผู้ดูแลเด็กก่อนวัยเรียน เป็นตำแหน่ง “อาสาสมัคร” ไม่ได้รับสวัสดิการมีเพียงระบบประกันสังคมที่มีการสมทบร่วมกับกรุงเทพมหานคร ร้อยละ ๕/เดือน

๑.๒) คุณวุฒิของอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กมีความหลากหลาย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา-ระดับปริญญาโท แยกเป็น

- ปริญญาตรีขึ้นไป ๑๕,๐๐๐ บาท/คน/เดือน
- อนุปริญญา/ปวส./ปกศ.สูง ๑๐,๐๐๐ บาท/คน/เดือน
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ๘,๖๐๐ บาท/คน/เดือน
- ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ๗,๕๙๐ บาท/คน/เดือน

๒) ข้อจำกัดด้านสถานที่

๒.๑) สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครเป็นของเอกชน กรุงเทพมหานครจึงไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงและพัฒนาด้านกายภาพได้

๒.๒) กรณีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครที่เป็นบ้านพักอาศัย หรือเช่าที่จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ไม่สามารถขยายพื้นที่และจัดหาพื้นที่เล่นของเด็กได้

๓) ข้อจำกัดด้านงบประมาณ

งบประมาณที่ได้รับตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดไว้ ดังนี้

- ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์เสริมทักษะ เบิกจ่ายได้คนละไม่เกิน ๑๐๐ บาท/ปี
- ค่าอาหารกลางวันและค่าอาหารเสริม (นม) เบิกจ่ายได้ คนละไม่เกิน ๒๐ บาท/วัน

งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งแตกต่างจากงบประมาณของสำนักงานการศึกษา คือ มีการสนับสนุนอาหารเช้า ค่าอาหารกลางวันคนละ ๒๐ บาท และค่าอาหารเสริม (นม) คนละ ๗ บาท ซึ่งมากกว่าของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานเขต จำนวน ๗ บาท

๔) ข้อจำกัดด้านกฎหมาย

๔.๑) งบประมาณในการสนับสนุนและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน

กรุงเทพมหานครมีเพียงหมวดค่าวัสดุเท่านั้น ปัจจุบันไม่มีระเบียบรองรับให้เบิกจ่ายในหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างได้ จึงเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติที่กำหนด

๔.๒) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในชุมชนดำเนินการในรูปแบบของ

คณะกรรมการชุมชน ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการชุมชน ตามข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร เรื่อง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๓๖

๑.๒ การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่ คลินิกสุขภาพเด็กดีและสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน โดยสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัย ดังนี้

๑) ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่ ณ ศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน ๕ แห่ง รับเด็กอายุ ๒-๙ เดือน พิจารณารับเด็กที่มารดาฝากครรภ์ที่ศูนย์บริการสาธารณสุขก่อน วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และเป็นสวัสดิการให้แก่บุคลากรของกรุงเทพมหานคร สามารถมาให้นมลูกในที่ทำงานพร้อมจัดให้บริการสุขภาพ ดังนี้

- ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ๖ เดือน
- หลัง ๖ เดือน ดูแลให้ได้รับนมแม่และอาหารเสริมตามวัย
- ส่งเสริมสุขภาพ ตรวจสอบสุขภาพเด็กและมารดา
- ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ประเมินภาวะการเจริญเติบโต
- ส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการ
- ให้ความรู้ แนะนำให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กและ

การดูแลสุขภาพทั่วไป

๒) คลินิกสุขภาพเด็กดีในศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๘ แห่ง ให้บริการและดูแลสุขภาพเด็กแรกเกิด-๖ ปี ตรวจคัดกรองสุขภาพทั่วไป ตรวจสุขภาพช่องปาก ตรวจคัดกรองส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการให้สุขศึกษา ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เฝ้าระวังภาวะโภชนาการโดยชั่งน้ำหนัก วัดความยาว/ความสูง การให้วัคซีนสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค

๓) สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร รับเด็กอายุ ๒ ปี ๖ เดือน-๕ ปี ดำเนินการจำนวน ๑๐ แห่ง แบ่งตามกลุ่มเขต ดังนี้

๓.๑) กลุ่มกรุงเทพมหานครกลาง สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๑๕

๓.๒) กลุ่มกรุงเทพใต้ สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ ศูนย์บริการ
สาธารณสุข ๕, ๘ และ ๑๖

๓.๓) กลุ่มกรุงเทพเหนือ สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ ศูนย์บริการ
สาธารณสุข ๑๗, ๒๔

๓.๔) กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่
ศูนย์บริการสาธารณสุข ๒๒, ๓๕ และ ๕๐

๓.๕) กลุ่มกรุงธนใต้ สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ ศูนย์บริการ
สาธารณสุข ๔๒

(หมายเหตุ กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ ไม่มีสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของสำนักอนามัย)

การดำเนินงานที่ผ่านมาก่อนมีมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

การดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ดำเนินการโดยใช้มาตรฐาน
การบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐาน ศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งจะมี
การนิเทศกำกับติดตามงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยคณะกรรมการจากสำนักอนามัย และสำนักพัฒนาสังคม อย่าง
น้อยปีละ ๑ ครั้ง นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
กรุงเทพมหานครได้เข้ามาตรวจประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของศูนย์บริการ
สาธารณสุขให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาด้วย

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

ประเด็นวุฒิการศึกษาของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กต้องจบการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ประเมินและให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า “คุณสมบัติของ
ผู้ดูแลเด็ก อย่างน้อยร้อยละ ๗๕ ควรสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา
หรือกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัยที่ได้เข้ารับการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี หรือสำเร็จ
การศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาและผ่านการอบรมด้านการศึกษาปฐมวัยจากหน่วยงานที่จัดอบรมหรือ
เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เช่น หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์”

ข้อเท็จจริง สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร มีผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก
ซึ่งจบปริญญาตรีและหรือสูงกว่าที่ไม่ใช่การศึกษาปฐมวัย ได้แก่ แพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์
และอื่น ๆ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยจัดทำหลักสูตรร่วมกับสำนัก
การศึกษาและหน่วยงานภายนอกอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในหน่วยงานกรุงเทพมหานครและจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม
เป็นประจำทุกปี

ปัจจุบันการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ดำเนินการโดยใช้
มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ซึ่งแก้ปัญหาด้านวุฒิการศึกษาของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็ก ทำให้
สามารถให้บริการดูแลเด็กปฐมวัยได้อย่างต่อเนื่อง ตรงตามมาตรฐานและลดปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ทั้งนี้
มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของสำนักอนามัย สอดรับกับมาตรฐาน
สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ จึงสรุปได้ว่าสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของสำนักอนามัยทั้ง ๑๐ แห่ง ผ่านเกณฑ์
มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

สาระสำคัญในมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ มาตรฐานด้านที่ ๑ การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตัวบ่งชี้ที่ ๑.๒ การบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานที่สังกัด กำหนดไว้ว่า..

๑.๒.๒ ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย/หัวหน้าระดับปฐมวัย/ผู้ดำเนินงานกิจการ มีคุณวุฒิ/คุณสมบัติเหมาะสมและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ...มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย กรณีที่มีวุฒิปริญญาตรีสาขาที่เกี่ยวข้อง (จิตวิทยา แพทย์ พยาบาล สาธารณสุข คหกรรม) ต้องมีการศึกษารายวิชาที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยอย่างน้อย ๓ หน่วยกิต (ไม่ต่ำกว่า ๔๕ ชั่วโมง) กรณีมีวุฒิไม่ตรงตามกำหนดต้องมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๒ ปีและผ่านการอบรมไม่ต่ำกว่า ๔๕ ชั่วโมง

๑.๒.๓ ครู /ผู้ดูแลเด็กที่ทำหน้าที่หลักในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย มีวุฒิการศึกษา/คุณสมบัติเหมาะสม

- ผู้ทำหน้าที่ครูมีใบประกอบวิชาชีพครู มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขาวิชาเอกอนุบาลการศึกษาหรือปฐมวัย หรือกรณีที่มีวุฒิปริญญาตรีสาขาที่เกี่ยวข้องครูสาขาอื่นที่ไม่ใช่เอกปฐมวัย จิตวิทยา แพทย์ พยาบาล สาธารณสุข คหกรรม ต้องมีการศึกษารายวิชาที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยอย่างน้อย ๓ หน่วยกิต (ไม่ต่ำกว่า ๔๕ ชั่วโมง)

- ผู้ที่ทำหน้าที่ครูผู้ช่วย กรณีที่วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี มีประสบการณ์ทำงานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๒ ปี หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามที่ส่วนราชการรับรองหรืออยู่ในระหว่างการอบรมดังกล่าว ภายในระยะเวลา ๑ ปี

- ครู/ผู้ดูแลเด็ก ได้รับการพัฒนาต่อเนื่องระหว่างประจำการ อย่างน้อยปีละ ๒๐ ชั่วโมง

๑.๓ การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่ โดยสำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร

ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่ จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมเลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่ เป็นการให้บริการวิชาการและลูกจ้างกรุงเทพมหานคร โดยเปิดให้บริการภายในโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน ๘ แห่ง ได้แก่

- ๑) ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่โรงพยาบาลกลาง
- ๒) ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่โรงพยาบาลตากสิน
- ๓) ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์
- ๔) ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินิธโร อุทิศ
- ๕) ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี
- ๖) ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่โรงพยาบาลลาดกระบังกรุงเทพมหานคร
- ๗) ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่โรงพยาบาลราชพิพัฒน์
- ๘) ศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่โรงพยาบาลสิรินธร

เด็กเล็กที่อยู่ในความดูแล จำนวน ๑๓๖ คน เป็น เด็กชาย จำนวน ๖๔ คน เด็กหญิง จำนวน ๗๒ คน ช่วงอายุเด็กที่อยู่ในความดูแล ส่วนใหญ่ดูแลเด็กอายุ ๑ เดือน ถึง ๒ ปี (ยกเว้นโรงพยาบาลกลาง และโรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ฯ ดูแลเด็กถึงอายุ ๓ ปี)

พี่เลี้ยงเด็ก จำนวน ๔๖ คน ผ่านการอบรมหลักสูตรพี่เลี้ยงเด็ก ๒๑๐ ชั่วโมง ซึ่งจัดอบรมโดยสำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร อัตราส่วนพี่เลี้ยงต่อเด็ก (๑) เด็กอายุ ๑ เดือน-๑ ปี = ๑ ต่อ ๒-๓ (๒) เด็กอายุมากกว่า ๑ ปี = ๑ ต่อ ๔-๕ ซึ่งพี่เลี้ยงเด็กมีวุฒิการศึกษาที่ยังเป็นปัญหา เนื่องจากมีปริญญาตรี ๗ คน ส่วนใหญ่จบระดับ ปวช. / ปวส. /มัธยมศึกษาปีที่ ๖

มาตรฐานที่ใช้ขณะนี้ ได้ปรับตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติแล้ว และรวมกับมาตรฐานที่เพิ่มขึ้น โดยสำนักงานแพทย์ได้เพิ่มมาตรฐาน อีก ๓ ข้อ ซึ่งมาตรฐานด้านที่ ๑ เพิ่มเติมเรื่องการบริหารจัดการบุคลากร ผู้ประกอบอาหารและผู้เตรียมอาหารให้มีสุขภาพและสุขอนามัยที่ดี มาตรฐานด้านที่ ๒ เพิ่มเติมเด็กได้รับนมแม่อย่างเดียวตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ เดือน และได้รับนมแม่ร่วมกับอาหารตามวัยถึง ๒ ปี มาตรฐานด้านที่ ๓ เพิ่มเติมเด็กมีสุขภาพช่องปากดี ไม่มี ฟันผุ โดยมีการบันทึกผลการตรวจสุขภาพฟันเด็ก

สรุปผลการตรวจประเมินศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่ สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร

ชื่อหน่วยงาน : ศูนย์ เด็กเล็กนอกระบบแม่	ผลการประเมิน				
	มาตรฐานด้านที่ ๑	มาตรฐานด้านที่ ๒	มาตรฐานด้านที่ ๓	คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
โรงพยาบาลกลาง	๑๐๐	๑๐๐	๙๕.๒๔	๙๔.๔๑	ดีมาก
โรงพยาบาลตากสิน	๙๔.๘๗	๑๐๐	๑๐๐	๙๘.๒๙	ดีมาก
โรงพยาบาลเจริญ กรุงประชารักษ์	๙๘.๗๒	๑๐๐	๑๐๐	๙๙.๕๗	ดีมาก
โรงพยาบาลหลวงพ่อ ทวีศักดิ์ ฯ	๙๒.๓๑	๑๐๐	๑๐๐	๙๗.๔๔	ดีมาก
โรงพยาบาล เวชการุณย์รัศมี	๙๗.๔๔	๙๘.๓๓	๑๐๐	๙๘.๕๘	ดีมาก
โรงพยาบาล ลาดกระบัง	๙๘.๗๒	๑๐๐	๑๐๐	๙๙.๕๗	ดีมาก
โรงพยาบาล ราชพิพัฒน์	๙๗.๔๔	๑๐๐	๑๐๐	๙๙.๑๕	ดีมาก
โรงพยาบาลสิรินธร	๙๗.๔๔	๑๐๐	๑๐๐	๙๙.๑๕	ดีมาก

ดำเนินการประเมินโดยคณะกรรมการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่ สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร
๖ มีนาคม - ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓

โอกาสพัฒนา

- ๑) การบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ การบริหารจัดการระบบสารสนเทศ
- ๒) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
- ๓) การเชื่อมโยงเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กฯ
- ๔) การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ด้านวิทยาศาสตร์

ข้อจำกัดในการดำเนินงาน

- ๑) อัตราพี่เลี้ยงเด็ก เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นเด็กเล็ก จึงต้องใช้อัตรา ๑ คนต่อเด็ก ๒-๓ คน ทำให้ต้องใช้พี่เลี้ยงเด็กในอัตราที่มาก และไม่มีตำแหน่งเฉพาะ การจ้างจึงใช้อัตรารายวันทำให้เกิดปัญหาเรื่องงบประมาณ การส่งไปอบรม และการคงอยู่ของบุคลากร
- ๒) ค่าตอบแทนพี่เลี้ยง เนื่องจากอัตราค่าตอบแทนต่ำ ทำให้พี่เลี้ยงเด็กที่ได้รับการฝึกอบรมลาออกไปทำงานที่อื่น
- ๓) วุฒิกการศึกษา พี่เลี้ยงไม่ได้จบปริญญาตรีสาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร จึงจัดอบรมเองเป็นการภายใน
- ๔) งบประมาณและสถานที่ เนื่องจากใช้สถานที่ในโรงพยาบาลทำให้มีข้อจำกัดในบางส่วน

๑.๔ การดำเนินงานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ระดับชั้นอนุบาล โดยสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๘๙ (๒๑) กำหนดให้กรุงเทพมหานครมีหน้าที่ในการจัดการศึกษา และตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงานและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการกรุงเทพมหานครกำหนดให้สำนักการศึกษา มีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทสามัญศึกษาของกรุงเทพมหานคร

สำหรับการศึกษาระดับปฐมวัย สำนักการศึกษา เริ่มนโยบายเปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบชั้นเด็กเล็ก ๑ ปีก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองขึ้นเป็นครั้งแรกในปีการศึกษา ๒๕๒๙ ก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะมีมติให้จัดการศึกษารับก่อนประถมศึกษาทั่วประเทศในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ต่อมาได้ขยายบริการทางการศึกษาเพิ่มโดยเปิดชั้นอนุบาลศึกษา ๒ ปี ในปีการศึกษา ๒๕๓๗ ปัจจุบันโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษา - มัธยมศึกษาตอนปลาย โดยในปีการศึกษา ๒๕๖๓ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเปิดรับเด็กอายุ ๔-๕ ปี เพื่อเข้าศึกษาระดับอนุบาลศึกษาปีที่ ๑ และมีโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัย จำนวน ๔๒๙ โรงเรียน จากทั้งหมด ๔๓๗ โรงเรียน

จากการสำรวจโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นอนุบาล ๔๒๙ โรงเรียน (อายุ ๔-๕ ปี) มีโรงเรียนที่ไม่พร้อมเปิดรับชั้นอนุบาล (อายุ ๓ ปี) จำนวน ๒๗๐ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๖๓ และโรงเรียนที่มีความพร้อมเปิดรับชั้นอนุบาล (อายุ ๓ ปี) จำนวน ๑๕๙ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๓๗ จำแนกตามกลุ่มเขตได้ ดังนี้

- กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ มีโรงเรียนที่มีความพร้อม ๑๙ โรงเรียน
- กลุ่มเขตกรุงเทพกลาง มีโรงเรียนที่มีความพร้อม ๑๕ โรงเรียน
- กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ มีโรงเรียนที่มีความพร้อม ๒๓ โรงเรียน
- กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก มีโรงเรียนที่มีความพร้อม ๓๒ โรงเรียน
- กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือ มีโรงเรียนที่มีความพร้อม ๔๕ โรงเรียน
- กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ มีโรงเรียนที่มีความพร้อม ๒๕ โรงเรียน

สาเหตุที่ไม่พร้อมเปิดสอนชั้นอนุบาล

โรงเรียนที่ไม่มีความพร้อมเปิดสอนชั้นอนุบาล จำนวน ๒๗๐ โรงเรียน มีปัญหาเรื่องบุคลากรทางการศึกษา งบประมาณบริหารการศึกษา สถานที่ และมีหน่วยงานอื่นดำเนินการอยู่แล้ว

การเตรียมพร้อมของสำนักการศึกษา

- ๑) ครู กรณีที่เปิดรับเด็กอายุ ๓ ขวบ สามารถดำเนินการได้ ซึ่งเมื่อมีการประมาณการโรงเรียนที่พร้อมหรือหากมีการบริหารจัดการจะพิจารณาเรื่องกรอบอัตรากำลัง ซึ่งไม่เป็นปัญหาด้านครู
- ๒) หลักสูตร สำนักศึกษามีการเตรียมเรื่องหลักสูตรชั้นอนุบาลที่สมบูรณ์เป็นไปตามทิศทางเป้าประสงค์ของหลักสูตรปฐมวัย
- ๓) งบประมาณ กรณีที่ต้องดำเนินการกรุงเทพมหานครสามารถสนับสนุนทรัพยากรด้านการศึกษาในทุกเรื่อง ซึ่งสำนักการศึกษาสามารถบริหารจัดการได้

สถิติการรับเด็กอนุบาล ๑ (๔ ขวบ) ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๒

สถิติการรับเด็กอนุบาล ปี ๒๕๖๐ มีจำนวน ๒๔,๗๔๒ คน ปี ๒๕๖๑ มีจำนวน ๒๒,๕๔๔ คน และปี ๒๕๖๒ มีจำนวน ๒๑,๔๒๗ คน ซึ่งจะเห็นได้ว่าเด็กชั้นอนุบาลมีจำนวนลดลง เนื่องจากอัตราการเกิด ค่านิยมของผู้ปกครอง ตลอดจนการย้ายถิ่นที่อยู่

๒. การดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กต้นแบบ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข รับผิดชอบดูแลศูนย์เด็ก ๒ ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์ที่อยู่นอกกรมอนามัย คือ สถานอนามัยเด็กกลาง ปัจจุบันมีเด็ก ๑๕๐ คน รับผิดชอบดูแลเด็กที่เป็นบุตรข้าราชการและบุตรของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี และศูนย์ที่อยู่ในกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข คือ ศูนย์เด็กเล็กวัลลภไทยเหนือ มีเด็กประมาณ ๗๐ คนเป็นบุตรหลานของเจ้าหน้าที่ในกรมอนามัยทั้งหมด

วิสัยทัศน์ของหน่วยงานคือ เป็นสถาบันต้นแบบด้านการพัฒนาอนามัยเด็กแรกเกิด-๕ ปี แบบองค์รวมระดับประเทศ

พันธกิจ พัฒนาการองค์ความรู้/ถ่ายทอดองค์ความรู้/ประสานภาคีเครือข่าย/เป็นศูนย์การเรียนรู้และอ้างอิงด้านส่งเสริม พัฒนาการอนามัยเด็กแรกเกิด-๕ ปี

กลุ่มศูนย์สาธิตสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (ศส.) มีบุคลากรทั้งหมด ๗๕ คน ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ๑ คน นักจิตวิทยาปฏิบัติการ ๑ คน นักวิชาการศึกษา ๘ คน นักโภชนาการ ๑ คน ชูการ ๔ คน ครูพี่เลี้ยง ๕๒ คน ผู้ประกอบอาหาร ๖ คน ผู้จัดการกิจกรรม ๒ คน โดยมีการบริหารเพื่อยกระดับให้ได้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ดังนี้

๑) การบริหารจัดการในศูนย์ฯ ประกอบด้วย

๑.๑) จุดคัดกรองโรค ซึ่งปัจจุบันจะมีความละเอียดมากขึ้น

๑.๒) ห้องนมแม่ เพื่อให้แม่มาให้นมบุตรได้

๑.๓) ห้องเล่น ซึ่งจัดให้มีความเหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก ขนาดห้องก็จะเล็กลงตามขนาดรูปร่าง

ของเด็ก

๑.๔) สนามเด็กเล่น จัดให้มีขนาดเล็กลง สำหรับเด็กเล็ก

๑.๕) กิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้กับผู้ปกครอง

๑.๖) รายการอาหารของเด็กเล็ก แม่ครัวต้องมีความรู้ในการประกอบปรุงอาหาร

๑.๗) กิจกรรมเสริม เพื่อเชิญชวนให้เด็กกินผัก โดยการให้เด็กมีส่วนร่วมในการประกอบปรุงอาหาร การปลูกผัก การทำนา และให้เด็กนำมาขาย ซึ่งเรื่องอาหารการทำนาในเด็กอนุบาลน่าจะมีการเริ่มต้นเป็นการฝึกอาชีพและเห็นคุณค่าของอาหาร

๒) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายให้ศูนย์เด็กเล็กใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Development Surveillance Promotion Manual (DSPM)) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการรายด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา พัฒนาการด้านการใช้ภาษา พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม ซึ่งเน้นให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และให้เด็กรู้จักการรอคอย

นอกจากนี้ ศูนย์ฯ ทั้งสองแห่งจัดให้มีกิจกรรมทางศาสนา เพื่อฝึกให้เด็กมีสมาธิ การซ่อมหนีไฟให้กับเด็กเล็กเพื่อให้เด็กได้รับรู้เรื่องในการหนีไฟ โดยไม่ได้เน้นเรื่องการดับเพลิง แต่เป็นการเน้นเรื่องการหนีไฟ เพราะเด็กไม่สามารถดับเพลิงได้ โดยให้เด็กซ่อมหนีไฟไปจุดรวมพล การนำเด็กลงน้ำเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับน้ำ ซึ่งไม่ใช่การสอนว่ายน้ำ

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ หลักการคือการประเมินตนเอง โดยศูนย์เด็กฯ จะต้องทำการประเมินตนเองตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติตามข้อเท็จจริง เพื่อให้ทราบว่า จะพัฒนาในเรื่องใด และการแก้ไขปัญหาในเรื่องใด ต้องดำเนินการอย่างไร เช่น ข้อบกพร่องเรื่องอาคารสถานที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการแก้ไขปัญหา เรื่องอาหารต้องให้ความรู้กับแม่ครัวผู้ประกอบปรุงอาหาร เป็นต้น

เด็กปฐมวัยจังหวัดนนทบุรี คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๗ ของประชากรทั้งหมด (๑,๐๑๙,๖๒๓ คน) โดยมีจำนวนประชากรเด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึง ๖ ปี) จำนวน ๓๘,๕๒๖ คน จำแนกเป็น

- ๑) อยู่กับครอบครัว ๑๗,๔๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓๓
- ๒) อยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและโรงเรียน จำนวน ๒๑,๐๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖๗
 - สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๒๒ แห่ง จำนวน ๖,๐๕๖ คน

(ครู ๒๔๒ คน)

- สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัย เอกชน ๓๓ แห่ง จำนวน ๒,๐๐๐ คน (ครู ๕๐ คน)
- โรงเรียน (ชั้นอนุบาล) ๒๐๕ แห่ง จำนวน ๑๓,๐๐๖ คน (ครู ๕๐๘ คน)

การขับเคลื่อนการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดนนทบุรี

๑) ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยจังหวัดนนทบุรี ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน มีเลขานุการร่วม ๔ กระทรวงหลัก พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด (มหาดไทย) ศึกษาธิการจังหวัด และสาธารณสุขจังหวัด

๒) ขับเคลื่อนนโยบาย “มหัศจรรย์ ๑,๐๐๐ วันแรกของชีวิต”

๓) พัฒนาบุคลากรในสังกัด และภาคีเครือข่าย

๔) ดำเนินงานเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามวัย

๕) สื่อสารการส่งเสริมการเจริญเติบโต และส่งเสริมพัฒนาการแก่พ่อแม่

๖) คัดกรองและแก้ไขพัฒนาการไม่สมวัย ตามกลุ่มอายุ ๙, ๑๘, ๓๐, ๔๒, ๖๐ เดือน

ผลลัพธ์ เด็กปฐมวัยจังหวัดนนทบุรีมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ ๙๔.๐๕ เด็กปฐมวัยจังหวัด

นนทบุรี สูงดี สมส่วน ร้อยละ ๖๑.๐๙

๓. การดูแลและการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาลภาครัฐในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่ไม่สังกัดกรุงเทพมหานคร

การจัดการศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนและครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาลในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินงานด้านการศึกษา โดยยึดกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยจัดทำมาตรฐานด้านปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาทั้งสองระดับได้นำไปใช้ ขณะนี้มีมาตรฐานระดับปฐมวัย ๓ มาตรฐาน ได้แก่ คุณภาพเด็ก การบริหารจัดการ และการจัดประสบการณ์การสอน โดยมุ่งไปที่เด็ก ผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งกรุงเทพมหานครก็ใช้มาตรฐานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดในเรื่องดังต่อไปนี้

- ๑) มาตรฐานคุณภาพ
 - ปรับมาตรฐานให้สะท้อนคุณภาพ
 - สร้างมาตรฐานที่เป็น guideline/quality code
- ๒) กระบวนการประเมิน
 - ลดภาระการประเมินที่ยุงยาก ภาระเรื่องเอกสารประเมิน
 - ประเมินแนวใหม่ (expert judgment/peer review/evidence based assessment)
- ๓) บทบาทของหน่วยงาน
 - หน่วยงานต้นสังกัด
 - สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)
 - สถานศึกษา

- ๔) มาตรฐานผู้ประเมิน
- พัฒนาผู้ประเมินให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการประเมินแนวใหม่
 - ปรับองค์ประกอบของผู้ประเมิน

นโยบายการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา

- ๑) ปรับจำนวนมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนคุณภาพ
- ๒) ลดภาระการประเมินที่ย่างยากกับสถานศึกษา
- ๓) ลดการจัดทำเอกสารเพื่อการประเมิน
- ๔) ปรับปรุงกระบวนการประเมินที่สร้างภาระแก่สถานศึกษา
- ๕) ปรับมาตรฐานผู้ประเมินให้ได้มาตรฐาน

องค์ประกอบสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน

๑) มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษามาตรฐานถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

๒) แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นแผนแม่บทที่จะกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินงานตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกันนั้น

๓) แผนปฏิบัติการประจำปี เครื่องชี้ประกันว่าเป้าหมายในการทำงานในแต่ละปีมีโอกาสบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เป็นสิ่งที่ยืนยันว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นมีความเป็นไปได้ เพราะมีแผนงานรองรับที่ชัดเจน

๔) รายงานการประเมินตนเอง รายงานประเมินตนเองของสถานศึกษาอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี รายงานประจำปี รายงานประเมินตนเองของสถานศึกษา รายงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา แต่ทั้งนี้จะมีเนื้อหาสาระ องค์ประกอบ ของรายงานและจุดมุ่งหมายไม่แตกต่างกัน คือ เพื่อสะท้อนภาพความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมาภายใต้บริบทของสถานศึกษา

การกำหนดระดับคุณภาพ ระดับคุณภาพของสถานศึกษา ๕ ระดับ ได้แก่

- ๑) ระดับกำลังพัฒนา
- ๒) ระดับปานกลาง
- ๓) ระดับดี
- ๔) ระดับดีเลิศ
- ๕) ระดับยอดเยี่ยม

๔. การดูแลและการพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยกำหนดให้โรงเรียนต้องจัดชั้นเรียนระดับก่อนประถมศึกษาแต่ละห้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๓๕ ตารางเมตร สัดส่วนพื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียนต้องไม่น้อยกว่า ๑ ตารางเมตรต่อนักเรียน ๑ คน โดยให้คำนึงถึงพื้นที่ต่อนักเรียนจำนวนรวมของนักเรียนแต่ละห้องต้องไม่เกิน ๔๐ คน ชั้นเตรียมอนุบาลและระดับก่อนประถมศึกษาให้มีครูห้องเรียนละ ๑ คนต่อนักเรียน ๓๐ คน ถ้านักเรียนเกิน ๓๐ คน ต้องมีพี่เลี้ยง ๑ คน และพี่เลี้ยงต้องมีความรู้ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีโรงเรียนอนุบาลในสังกัด จำนวน ๓,๔๔๔ แห่ง เด็กปฐมวัย ตั้งแต่อายุ ๒ ปี ถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ ๑ รวมจำนวน ๙๓๕,๗๓๔ คน ครูวุฒิการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี ๑๔,๒๖๒ คน ปริญญาตรี ๗๐,๕๐๔ คน ต่ำกว่าปริญญาตรี ๒,๘๑๕ คน ผู้ดูแลเด็กวุฒิการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี ๕๓ คน ปริญญาตรี ๗๙๔ คน ต่ำกว่าปริญญาตรี ๖๖๑ คน (ข้อมูลจากระบบ PSIS ณ วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๓)

เดิมคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจะดูแลเรื่องการบรรจุแต่งตั้งครู การคัดกรองมาจาก ส่วนกลาง หากโรงเรียนเอกชนจะแต่งตั้งครู ต้องเสนอชื่อให้คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็นผู้คัดกรอง ตรวจสอบสมบัติถูกต้องแล้วจึงแต่งตั้ง โดยคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอน แต่ภายหลังเพื่อให้เกิดความคล่องตัวเนื่องจากโรงเรียนเอกชนจะมีความคล่องตัวมากกว่าภาครัฐ และมีความ ใ้วางใจว่าโรงเรียนเอกชนจะมีความน่าเชื่อถือ จึงให้โรงเรียนสามารถแต่งตั้งครูได้เอง และมีการออกกฎหมายใช้ บังคับ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาขาดการคัดกรองที่ดีจากส่วนกลาง ครูบางคนไม่มีใบประกอบวิชาชีพทำให้มีประเด็น ปัญหาการแต่งตั้งครูไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด แต่เนื่องจากมีระเบียบให้สามารถผ่อนผันใบประกอบวิชาชีพได้ การผ่อนผันครั้งละ ๒ ปี และมีการผ่อนผันได้หลายครั้ง เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถหาครุมาทดแทนได้ ปัจจุบันครูในกรุงเทพมหานครที่อยู่ระหว่างการผ่อนผันมีจำนวน ๑,๓๒๕ คน ต่างจังหวัดมีจำนวน ๗,๔๒๖ คน รวมทั้งประเทศมีประมาณ ๘,๐๐๐ กว่าคน ที่อยู่ในระหว่างการผ่อนผัน ซึ่งพิจารณาแล้วเรื่องคุณสมบัติครูน่าจะมี ความบกพร่อง รวมถึงปัญหาการแต่งตั้งครูตามเอกสารที่แจ้งกับคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกับจำนวน ครูที่สอนในโรงเรียนข้อมูลไม่ตรงกัน จะมีครูมากกว่าจำนวนที่แจ้งทำให้เป็นปัญหาในเรื่องของการดูแลเด็กที่ไม่ได้ มาตรฐาน

แนวทางเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

การศึกษาข้อมูลการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) ศูนย์ฯ ที่ได้รับการถ่ายโอนจากกรมการศาสนาและกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน ๒๑ ศูนย์ ในพื้นที่ ๑๔ เขต ได้รับงบประมาณเงินอุดหนุนรัฐบาล สนับสนุนค่าอาหารเด็กก่อนวัยเรียนและค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ส่วนค่าตอบแทนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ขอจัดสรรงบประมาณจากกรุงเทพมหานคร เพื่อวางแผนการใช้จ่ายเงินตามไตรมาสเป็นรายปี และ (๒) ศูนย์ฯ ที่อยู่ในชุมชน จำนวน ๒๗๑ ศูนย์ ในพื้นที่ ๔๕ เขต สำนักงานเขตได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกรุงเทพมหานคร เพื่อสนับสนุนค่าอาหารเด็กก่อนวัยเรียน ค่าวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนและค่าตอบแทนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กเป็นรายปี

การประเมินมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนทั้ง ๒๙๒ ศูนย์ โดยเกณฑ์มาตรฐานศูนย์ พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับดีมาก จำนวน ๑๐๑ ศูนย์ ระดับดี จำนวน ๑๗๕ ศูนย์ และ ระดับพื้นฐาน ๑๖ ศูนย์ ในจำนวนศูนย์ที่อยู่ในระดับดีมากและระดับพื้นฐาน จำนวน ๑๕๔ ศูนย์ มีศูนย์พัฒนาเด็ก ก่อนวัยเรียนที่สามารถโอนไปอยู่สำนักงานการศึกษา (เด็กอายุ ๓ ปีขึ้นไป) จำนวน ๑๑๘ ศูนย์ โดยเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี จำนวน ๔,๘๗๒ คน และเด็กอายุ ๓ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๕,๘๐๕ คน รวม ๒๐,๖๗๗ คน

๑. แผนการถ่ายโอนเด็กเล็กเข้าเรียนระดับชั้นอนุบาลในโรงเรียนและสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครที่ผ่าน เกณฑ์การประเมินระดับดีและระดับพื้นฐานแล้ว เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมเป็นไปตามเกณฑ์ มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เห็นควรให้สำนักพัฒนาสังคม สำนักงานการศึกษา และสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จัดทำแผนการรองรับเด็กปฐมวัย โดยเด็กที่มีอายุมากกว่า ๓ ปี โอนเข้าเรียนชั้นอนุบาล และเด็ก อายุต่ำกว่า ๓ ปี ส่งให้สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ดูแล

จากการสำรวจโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีความพร้อมเปิดชั้นอนุบาล (อายุ ๓ ปี) จำนวน ๑๕๙ โรงเรียน เพื่อเตรียมพร้อมในการรองรับเด็กอายุ ๓ ปีขึ้นไป จากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร และสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันในศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามกลุ่มเขตได้ ดังนี้

๑) กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ จำนวน ๑๙ โรงเรียน ประกอบด้วย เขตจตุจักร ๒ โรงเรียน เขตดอนเมือง ๑ โรงเรียน เขตบางเขน ๔ โรงเรียน เขตบางซื่อ ๔ โรงเรียน เขตลาดพร้าว ๑ โรงเรียน เขตสายไหม ๓ โรงเรียน และเขตหลักสี่ ๔ โรงเรียน

๒) กลุ่มเขตกรุงเทพกลาง จำนวน ๑๕ โรงเรียน ประกอบด้วย เขตดุสิต ๔ โรงเรียน เขตป้อมปราบ-ศัตรูพ่าย ๒ โรงเรียน เขตพระนคร ๖ โรงเรียน เขตวังทองหลาง ๒ โรงเรียน และเขตสัมพันธวงศ์ ๑ โรงเรียน

๓) กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำนวน ๒๓ โรงเรียน ประกอบด้วย เขตคลองเตย ๑ โรงเรียน เขตบางคอแหลม ๓ โรงเรียน เขตบางนา ๔ โรงเรียน เขตปทุมวัน ๓ โรงเรียน เขตพระโขนง ๑ โรงเรียน เขตยานนาวา ๔ โรงเรียน เขตวัฒนา ๓ โรงเรียน เขตสวนหลวง ๓ โรงเรียน และเขตสาทร ๑ โรงเรียน

๔) กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก จำนวน ๓๒ โรงเรียน ประกอบด้วย เขตคลองสามวา ๑ โรงเรียน เขตคันนายาว ๒ โรงเรียน เขตบางกะปิ ๓ โรงเรียน เขตบึงกุ่ม ๒ โรงเรียน เขตประเวศ ๓ โรงเรียน เขตมีนบุรี ๑ โรงเรียน เขตลาดกระบัง ๔ โรงเรียน เขตสะพานสูง ๕ โรงเรียน และเขตหนองจอก ๑๑ โรงเรียน

๕) กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือ จำนวน ๔๕ โรงเรียน ประกอบด้วย เขตคลองสาน ๓ โรงเรียน เขตจอมทอง ๖ โรงเรียน เขตตลิ่งชัน ๗ โรงเรียน เขตทวีวัฒนา ๒ โรงเรียน เขตธนบุรี ๑๑ โรงเรียน เขตบางกอกน้อย ๗ โรงเรียน เขตบางกอกใหญ่ ๔ โรงเรียน และเขตบางพลัด ๕ โรงเรียน

๖) กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ จำนวน ๒๕ โรงเรียน ประกอบด้วย เขตทุ่งครุ ๓ โรงเรียน เขตบางขุนเทียน ๔ โรงเรียน เขตบางแค ๕ โรงเรียน เขตบางบอน ๕ โรงเรียน เขตภาษีเจริญ ๓ โรงเรียน เขตราชบุรีบูรณะ ๔ โรงเรียน และเขตหนองแขม ๑ โรงเรียน

ทั้งนี้ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำแผนการรับโอนเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน กรุงเทพมหานครในพื้นที่ใกล้เคียงเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมเปิดชั้นอนุบาล ๑ (อายุ ๓ ปี) จำนวน ๑๕๙ โรงเรียน และสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำแผนการถ่ายโอนเด็กอายุมากกว่า ๓ ปี เข้าเรียนระดับชั้นอนุบาลในโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร กระจายไปตามโรงเรียนแต่ละกลุ่มเขตที่มีความพร้อมเปิดชั้นอนุบาล

๒. การพัฒนาศูนย์ต้นแบบเด็กปฐมวัย (อายุ ๖ เดือน ถึง ๓ ปี) ของกรุงเทพมหานคร

สืบเนื่องจากสภากรุงเทพมหานครได้มีมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญศึกษาการจัดตั้งและพัฒนา รูปแบบศูนย์เด็กก่อนให้มีมาตรฐาน ในคราวประชุมสภากรุงเทพมหานคร สมัยประชุมสามัญ สมัยแรก (ครั้งที่ ๔) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้เสนอรายงานผลการศึกษา โดยมีข้อเสนอให้กรุงเทพมหานครจัดตั้งศูนย์เด็กก่อนกรุงเทพมหานครต้นแบบ ๓ แห่ง ได้แก่ อาคารศูนย์เด็กก่อนกรุงเทพมหานคร ดินแดง ศูนย์เด็กก่อน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๙ คันนายาว และศูนย์เด็กก่อน

ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๘ จิต-ทองคำ บำเพ็ญ โดยอ้างอิงมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติ ในบริบทของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เป็นศูนย์เด็กก่อนที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม (สถานที่) มาตรฐานด้านบุคลากร (ครูพี่เลี้ยง) และมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

จากการติดตามผลการดำเนินการดังกล่าว ปรากฏข้อมูลโดยสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ กท ๐๗๐๖/๑๒๔๒ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ขอความอนุเคราะห์สำนักการโยธา กรุงเทพมหานคร ออกแบบและประมาณราคาค่าก่อสร้างอาคารศูนย์เด็กก่อนกรุงเทพมหานคร ซึ่งสำนักงานออกแบบสำนักการโยธา ได้พิจารณาจัดสรรพื้นที่สำหรับศูนย์เด็กก่อนกรุงเทพมหานครบริเวณพื้นที่ว่างของสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร แต่การที่จะดำเนินงานในพื้นที่ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ดินแดง ต้องผ่านความเห็นชอบจาก

คณะกรรมการจัดสรรพื้นที่ก่อนดำเนินการสำนักการโยธา กรุงเทพมหานคร ได้นำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะอนุกรรมการจัดการพื้นที่บริเวณอาคารกรุงเทพมหานคร ๒ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๓ ผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (video conference system) ซึ่งสำนักการโยธาได้เสนอขอใช้พื้นที่ว่างที่เป็นสวนสาธารณะด้านหลังอาคารสำนักการระบายน้ำ สำหรับก่อสร้างศูนย์เด็กอ่อนกรุงเทพมหานคร เพื่อให้บริการบุคลากรกรุงเทพมหานคร และให้บริการเฉพาะเด็กไม่รวมผู้สูงอายุ เป็นลักษณะอาคาร ๒ ชั้น และการก่อสร้างอาคารดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติงานในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบตามเสนอและมอบสำนักอนามัยและสำนักการโยธา กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบ

สำนักการโยธา กรุงเทพมหานคร ได้ออกแบบและประมาณราคาเบื้องต้นการก่อสร้างอาคารศูนย์เด็กอ่อน กรุงเทพมหานคร โดยสรุป ดังนี้

๑) อาคารศูนย์เด็กอ่อนกรุงเทพมหานคร ดินแดง พื้นที่ใช้สอยประมาณ ๔,๓๗๕ ตารางเมตร การออกแบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว และราคาค่าก่อสร้าง (ราคาเบื้องต้น) ประกอบด้วย งานต้นทุน งานครุภัณฑ์จัดซื้อหรือสั่งซื้อ และงานค่าใช้จ่ายพิเศษตามข้อกำหนดและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นต้องมี รวมเป็นเงินทั้งโครงการ จำนวน ๑๐๘,๖๑๘,๐๐๐ บาท โดยสำนักการโยธา กรุงเทพมหานคร ได้ออกแบบและประมาณราคาโครงการก่อสร้างศูนย์เด็กอ่อน เพื่อเร่งรัดขอตั้งงบประมาณก่อสร้างในปีประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๒) ศูนย์เด็กอ่อน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๙ คันนายาว พื้นที่ประมาณ ๗๐๐ ตารางเมตร ราคาก่อสร้างประมาณ ๒๕,๑๔๐,๐๐๐ บาท การออกแบบเป็นอาคาร ๒ ชั้น ๑ หลัง ประกอบด้วย ห้องเด็ก ห้องปฐมพยาบาล ห้องอเนกประสงค์ ห้องเจ้าหน้าที่ ห้องน้ำ ห้องครัว ฯลฯ

๓) ศูนย์เด็กอ่อน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๘ จี๊ด-ทองคำ บำเพ็ญ พื้นที่ประมาณ ๘๕๒ ตารางเมตร ราคาก่อสร้างประมาณ ๒๐ ล้านบาทเศษ การออกแบบเป็นอาคาร ๒ ชั้น ๑ หลัง ประกอบด้วย ห้องเด็ก ห้องปฐมพยาบาล ห้องอเนกประสงค์ ห้องเจ้าหน้าที่ ห้องน้ำ ห้องครัว ฯลฯ

๓. ปัญหามาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้พิจารณารายงานผลการศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) ผลการศึกษาปัญหามาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ โดยสำนักงานเขตที่มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครในพื้นที่ ได้แก่ เขตจตุจักร เขตดอนเมือง เขตบางเขน เขตบางซื่อ เขตลาดพร้าว เขตสายไหม และเขตหลักสี่ มีจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนรวม ๓๓ ศูนย์ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระดับดีมาก ๕ ศูนย์ ระดับดี ๒๓ ศูนย์ และระดับพื้นฐาน ๕ ศูนย์ จำนวนเด็ก ๒,๑๙๘ คน จำนวนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก ๑๘๕ คน อาสาสมัครที่มีวุฒิด้านปฐมวัย ๘ คน เกณฑ์มาตรฐานที่ไม่ผ่านคือ ด้านบุคลากรไม่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และกรณีศูนย์ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระดับพื้นฐานในพื้นที่เขตบางเขน โดยศูนย์ที่ไม่สามารถปรับปรุงสถานที่ได้สำนักงานเขตจะพิจารณาโอนย้ายเด็กไปยังศูนย์ใกล้เคียง แต่ส่วนใหญ่สามารถปรับให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระดับดีมากได้ โดยการนำอาสาสมัครเข้ารับการอบรมด้านการดูแลเด็ก เพื่อให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านบุคลากร

๒) ผลการศึกษาปัญหามาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก โดยสำนักงานเขตที่มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครในพื้นที่ ได้แก่ เขตคลองสามวา เขตคันนายาว เขตบางกะปิ เขตบึงกุ่ม เขตประเวศ เขตมีนบุรี เขตลาดกระบัง สะพานสูง และเขตหนองจอก มีจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร รวม ๑๐๘ ศูนย์ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระดับดีมาก ๔๐ ศูนย์ ระดับดี ๖๕ ศูนย์ ระดับพื้นฐาน ๓ ศูนย์ จำนวนเด็ก ๙,๐๗๒ คน จำนวนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก ๘๕๒ คน อาสาสมัครที่มีวุฒิด้านปฐมวัย ๑๓๘ คน เกณฑ์มาตรฐานที่ไม่ผ่านคือ ด้านบุคลากรไม่มีวุฒิการศึกษา

ระดับปริญญาตรีด้านที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และเรื่องอื่นๆ ซึ่งสำนักงานเขตสามารถให้ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนปรับปรุงแก้ไขได้ เช่น เรื่องความสะอาดสถานที่ทั้งภายในและภายนอก

๓) ผลการศึกษาปัญหามาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครกลางและกรุงเทพใต้ ปรากฏข้อมูล ดังนี้

๓.๑) กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ โดยสำนักงานเขตที่มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครในพื้นที่ ได้แก่ เขตคลองเตย เขตบางคอแหลม เขตบางนา เขตปทุมวัน เขตพระโขนง เขตยานนาวา เขตวัฒนา เขตสาทร และเขตสวนหลวง มีจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน รวม ๕๔ ศูนย์ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระดับดีมาก ๑๐ ศูนย์ ระดับดี ๑๔ ศูนย์ และระดับพื้นฐาน ๓ ศูนย์ จำนวนเด็ก ๓,๑๗๗ คน จำนวนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก ๓๑๖ คน อาสาสมัครที่มีวุฒิด้านปฐมวัย ๑๔ คน มีข้อสังเกตกรณีเขตคลองเตย ซึ่งอยู่ในพื้นที่ของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ให้ใช้สถานที่ แต่ทางการท่าเรือฯ มีโครงการพัฒนาพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยตามโครงการ Smart Community และจัดสรรให้กรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๕ ไร่ จึงได้ให้สำนักงานเขตคลองเตย พิจารณากำหนดรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนและศูนย์เด็กอ่อนเป็นศูนย์มาตรฐาน หากสามารถดำเนินการได้ โดยทำแผนงานรองรับส่วนเขตอื่นๆ ศูนย์ฯ ที่มีจำนวนเด็กน้อยกว่า ๑๕ คน เช่น เขตบางคอแหลม บางนา สาทร สวนหลวง ยานนาวา ซึ่งเขตอยู่ระหว่างการทบทวนภารกิจว่าจะดำเนินการต่อหรือไม่ สำหรับปัญหาของผู้ดูแลเด็กที่ไม่จบการศึกษาด้านปฐมวัย มีจำนวน ๙๔ คน สามารถส่งเข้ารับการอบรมในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยนวมินทราชิราช และเด็กส่วนใหญ่อายุมากกว่า ๓ ปี สามารถถ่ายโอนไปเรียนในระดับอนุบาลของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้

๓.๒) กลุ่มเขตกรุงเทพกลาง โดยสำนักงานเขตที่มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครในพื้นที่ ได้แก่ เขตดินแดง เขตดุสิต เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตห้วยขวาง และเขตวังทองหลาง มีจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร รวม ๓๔ ศูนย์ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระดับดีมาก ๔ ศูนย์ ระดับดี ๒๓ ศูนย์ และระดับพื้นฐาน ๗ ศูนย์ จำนวนเด็ก ๑,๓๐๙ คน จำนวนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก ๑๕๐ คน อาสาสมัครที่มีวุฒิด้านปฐมวัย ๖ คน

๔) ผลการศึกษาปัญหามาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนเหนือและกรุงธนใต้

๔.๑) กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ โดยสำนักงานเขตที่มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครในพื้นที่ ได้แก่ เขตคลองสาน เขตจอมทอง เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา เขตธนบุรี เขตบางกอกน้อย และเขตบางพลัด มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน รวม ๒๘ ศูนย์ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระดับดีมาก ๑๐ ศูนย์ และระดับดี ๑๘ ศูนย์ จำนวนเด็ก ๑,๘๒๓ คน จำนวนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก ๑๗๕ คน อาสาสมัครที่มีวุฒิด้านปฐมวัย ๒๗ คน

๔.๒) กลุ่มเขตกรุงธนใต้ โดยสำนักงานเขตที่มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครในพื้นที่ ได้แก่ เขตทุ่งครุ เขตบางขุนเทียน เขตบางแค เขตภาษีเจริญ เขตราษฎร์บูรณะ และเขตหนองแขม มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน รวม ๓๔ ศูนย์ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานระดับดีมาก ๑๗ ศูนย์ และระดับดี ๑๗ ศูนย์ จำนวนเด็ก ๓,๐๒๓ คน จำนวนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก ๓๒๔ คน อาสาสมัครที่มีวุฒิด้านปฐมวัย ๓๖ คน ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนรวมน้ำใจ มีความต้องการยุบศูนย์ เนื่องจากสถานที่เป็นของเอกชน (สหกรณ์ออมทรัพย์) ปัจจุบันสภาพชำรุดทรุดโทรม ไม่ปลอดภัยต่อเด็ก ปัจจุบันมีเด็กจำนวน ๓๐ คน อายุมากกว่า ๓ ปี สามารถส่งไปเข้าเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้

๔. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาปัญหามาตรฐานสถานพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครแล้ว ผลการประเมินมาตรฐานศูนย์พัฒนาพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร เกณฑ์มาตรฐานที่ไม่ผ่าน ส่วนใหญ่เป็นด้านบุคลากร ข้อ ๒๗ บุคลากรมีวุฒิการศึกษาที่เหมาะสม โดยหลักเกณฑ์กำหนดให้บุคลากรมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านที่เกี่ยวข้องกับเด็ก/ผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็กอย่างน้อย ๑๕๐ ชั่วโมง อย่างน้อย ๑/คน/ศูนย์ ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาระยะเร่งด่วนด้านบุคลากร จึงควรให้มีการพัฒนาศักยภาพให้กับอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครที่ไม่มีวุฒิการศึกษาด้านเด็กปฐมวัย รวมทั้งบุคลากรผู้ดูแลเด็กเล็กของสำนักอนามัยและสำนักการแพทย์ รวม จำนวน ๑,๖๗๕ คน

มหาวิทยาลัยนวมินทราชิตราช ได้จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยจัดให้มีการอบรม ๓ รุ่น ดังนี้

รุ่นที่ ๑ วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๔ - ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๔

รุ่นที่ ๒ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ - ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔

รุ่นที่ ๓ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔ - ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๔

เนื้อหาวิชา ประกอบด้วย

วิชาที่ ๑ การดูแลความเจ็บป่วยทางกายที่พบบ่อย Care of Children with Common

Physical Illness

การศึกษาความเจ็บป่วยที่พบบ่อยในเด็กปฐมวัย การเฝ้าระวัง ป้องกัน ดูแลเบื้องต้นและส่งต่อในภาวะของความเจ็บป่วยทางกาย การใช้สื่อเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ ทั้งในระดับบุคคล สถานประกอบการและชุมชน การประสานทำงานร่วมกับครอบครัว ชุมชน และสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

วิชาที่ ๒ การประเมินเพื่อเฝ้าระวังและคัดกรองปัญหาการเจริญเติบโตและ พัฒนาการ

Assessment by Surveillance and Screening for Growth and Developmental Problems

หลักการประเมินเพื่อเฝ้าระวังและคัดกรองปัญหาการเจริญเติบโตและ พัฒนาการ เครื่องมือที่ใช้ในการเฝ้าระวังและคัดกรองการเจริญเติบโตและ พัฒนาการ ทักษะการสังเกต การสัมภาษณ์เด็กเพื่อประเมินเด็กที่มีความบกพร่องหรือมีความผิดปกติและการส่งเด็กต่อสหวิชาชีพ

วิชาที่ ๓ การออกแบบสภาพแวดล้อมและกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กต่ำกว่า ๓ ปี

Environmental Designs and Activities for Promoting All Developmental Domains of

Children Under ๓ Years

หลักการสำคัญของสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กวัยต่ำกว่า ๓ ปี การออกแบบสภาพแวดล้อมตามหลักปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามพัฒนาการด้านกายภาพ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและภาษาสำหรับเด็ก รูปแบบสภาพแวดล้อมในสถานพัฒนาเด็กวัยต่ำกว่า ๓ ปี การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการตามวัย การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงต่ออันตรายสำหรับเด็กการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กรอบด้าน บทบาทผู้ดูแล พ่อแม่ ผู้ปกครอง การประเมินการจัดกิจกรรมและจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กวัยต่ำกว่า ๓ ปี

วิชาที่ ๔ การดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ Care for Special Needs

หลักการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ความหมาย ประเภทและลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษ การสื่อสารกับผู้ปกครอง การสื่อสารกับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การฝึกปฏิบัติจัดประสบการณ์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

วิชาที่ ๕ การส่งเสริมพัฒนาการเด็กในเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า Promotion of Children with Delayed Development

หลักการที่เกี่ยวข้องกับการประเมินและการคัดกรองปัญหาพัฒนาการเด็ก ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ ธรรมชาติและความต้องการของเด็กปฐมวัย แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเบื้องต้น การดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้าด้วยการจัดทำแผนการส่งเสริมพัฒนาการเฉพาะบุคคล บทบาทสถานศึกษาและครอบครัว ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าและการดูแลเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าได้อย่างต่อเนื่อง

บทที่ ๔

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อมูลการดำเนินงานด้านการดูแลเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร ดังนี้ **สำนักอนามัย** เปิดให้บริการในศูนย์บริการสาธารณสุข แบ่งเป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่รับเด็กอายุ ๒ - ๙ เดือน คลินิกสุขภาพเด็กดี ให้บริการและดูแลสุขภาพเด็กแรกเกิด - ๖ ปี และสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน รับเด็กอายุ ๒ ปี ๖ เดือน - ๕ ปี **สำนักการแพทย์** ให้บริการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบแม่ในโรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์ รับเด็กตั้งแต่อายุ ๓ เดือน - ๓ ปี โดยการดูแลเด็กปฐมวัยที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักอนามัยและสำนักการแพทย์ผ่านการประเมินตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติแล้ว **สำนักการศึกษา** มีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนชั้นระดับอนุบาล (อายุ ๔-๕ ปี) จำนวน ๔๒๙ โรงเรียน **สำนักพัฒนาสังคม** มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครที่จัดตั้งตามความต้องการของคณะกรรมการชุมชนและศูนย์ที่ได้รับการถ่ายโอนจากกรมการศาสนาและกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ รวมจำนวน ๒๙๒ ศูนย์รับเด็กอายุ ๒ ปี - ๖ ปี ซึ่งการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน กรุงเทพมหานคร ปรากฏว่ามีศูนย์ฯ ที่ผ่านเกณฑ์ระดับดีมาก ๑๐๑ ศูนย์ ระดับดี ๑๗๕ ศูนย์ และระดับพื้นฐาน ๑๖ ศูนย์ ส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์ ข้อ ๒๖ บุคลากรมีอัตราส่วนการดูแลอย่างเหมาะสม ข้อ ๒๗ บุคลากรมีวุฒิการศึกษาที่เหมาะสม และข้อ ๓๒ จัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน

คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับกฎหมายที่กำหนดให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ต้องจัดให้มีการอบรมเลี้ยงดู เพิ่มพูนประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมในช่วงรอยต่อตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงสรุปผลการศึกษาการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานครได้ ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ

๑) ปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบการดูแลเด็กปฐมวัย ได้แก่ สำนักอนามัย สำนักการแพทย์ สำนักการศึกษา สำนักพัฒนาสังคม และสำนักงานเขต ซึ่งมีระบบในการดำเนินการและการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่แตกต่างกัน

๒) การดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานมีความซ้ำซ้อนและไม่ต่อเนื่อง

๓) กรุงเทพมหานครต้องรับภาระในการจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงานเป็นจำนวนมาก

๔) การจัดตั้งศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัยของแต่ละสำนักมีที่มาและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

๕) คุณภาพในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่งมีคุณภาพที่แตกต่างกัน

ด้านครู/อาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก

๑) อาสาสมัครผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาด้านปฐมวัย

๒) เกณฑ์ในการสรรหาบุคลากรขึ้นอยู่กับแต่ละหน่วยงานเป็นผู้กำหนด

๓) การติดตามควบคุมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กไม่สามารถดำเนินการได้

อย่างทั่วถึงและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๔) ค่าตอบแทนบุคลากรไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์เดียวกัน

๕) การพัฒนาสมรรถนะของผู้ดูแลเด็ก ยังไม่มีระบบที่ชัดเจน

ด้านเด็กปฐมวัย

โอกาสในการได้รับการดูแลและพัฒนาของเด็กปฐมวัยยังไม่เท่าเทียมกัน เด็กบางส่วนมีพัฒนาการไม่สมวัยทำให้ขาดความพร้อมที่จะเข้าสู่การศึกษาในชั้นประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิสามัญฯ

คณะกรรมการวิสามัญฯ มีข้อเสนอแนะ เพื่อให้กรุงเทพมหานครสามารถดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยตามแนวทางที่เสนอ และสอดคล้องเป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ

๑) จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวางแผนการจัดระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

๒) ควรมีการจัดทำแผนการพัฒนาแบบบริการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ระยะ ๕ ปี ระยะ ๑๐ ปี เพื่อให้มีแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) ควรปรับปรุงแก้ไขข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจในการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามที่กฎหมายกำหนด

๔) ควรดำเนินการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติอย่างสม่ำเสมอ และมีหน่วยติดตามการประเมินให้อยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง

ด้านครู/อาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก

๑) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้อาสาสมัครผู้ดูแลเด็กที่ไม่มีวุฒิการศึกษาด้านปฐมวัยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งจัดขึ้นโดยมหาวิทยาลัยนวมินทราชินาให้ครบถ้วน และส่งเสริมให้ได้รับวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น

๒) ควรศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง กรณีการโอนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานครไปเป็นครูพี่เลี้ยงเด็กในโรงเรียนชั้นอนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา

๓) ควรกำหนดอัตราค่าตอบแทนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานด้านเด็กปฐมวัยให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทุกหน่วยงาน

๔) ควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้ที่มีมาตรฐานสอดคล้องตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติและเป็นผู้ชำนาญการปฏิบัติทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมหาวิทยาลัยนวมินทราชินาสนับสนุนจัดหลักสูตรฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งเน้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๔.๑) การดูแลความเจ็บป่วยทางกายที่พบบ่อย

๔.๒) การประเมินเพื่อเฝ้าระวังและคัดกรองปัญหาการเจริญเติบโตและพัฒนาการ

๔.๓) การดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

๔.๔) การส่งเสริมพัฒนาการเด็กในเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า

๔.๕) การออกแบบสภาพแวดล้อมและกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านสำหรับเด็กต่ำกว่า

๓ ปี เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และสมรรถนะสำหรับอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กของกรุงเทพมหานครให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเต็มศักยภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาเด็กเล็กในกรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ด้านเด็กปฐมวัย

- ๑) ควรให้มีการถ่ายโอนภารกิจการดูแลเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี ให้อยู่ในความดูแลของสำนักอนามัย และสำนักการแพทย์ และเด็กอายุมากกว่า ๓ ปี ถึง ๖ ปี ให้สำนักการศึกษาดูแลในโรงเรียนชั้นอนุบาล ๑-๓
- ๒) เด็กปฐมวัยต้องได้รับการดูแลที่ดี เพื่อให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน เช่น เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม มีพัฒนาการสมวัยในด้านการเคลื่อนไหว ด้านอารมณ์จิตใจ สติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์ ด้านภาษาและการสื่อสาร ด้านสังคม คุณธรรม มีวินัยและความเป็นพลเมืองดี ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
- ๓) ควรปรับเปลี่ยนบทบาทการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยให้เป็นการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้เหมาะสมตามวัย ซึ่งเด็กปฐมวัยในโรงเรียนควรได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง ไม่เฉพาะช่วงเปิดภาคเรียน โดยนาระบบการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมาปรับใช้กับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ด้านการบูรณาการระหว่างกรุงเทพมหานครกับหน่วยอื่นๆ

- ๑) กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่บูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เป็นรูปธรรม ในการจัดให้มีการบริการสาธารณสุข จัดการศึกษา หรือจัดสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัย ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๘
- ๒) ควรพิจารณากำหนดแนวทางในกรณีส่วนราชการอื่นหรือภาคเอกชนมีความประสงค์ในการมีส่วนร่วมดำเนินการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการดูแลเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานครในภาพรวมที่มีประสิทธิภาพ
- ๓) กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรถ่ายโอนภารกิจในการดูแลเด็กปฐมวัยให้กรุงเทพมหานคร เพื่อแก้ปัญหาการทับซ้อนในการบริหารงานระหว่างราชการส่วนกลางกับราชการส่วนท้องถิ่น

ด้านจัดตั้งศูนย์เด็กปฐมวัย (อายุต่ำกว่า ๓ ปี)

- ๓) การออกแบบอาคารศูนย์เด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร ควรออกแบบให้เป็นมาตรฐานที่สามารถนำไปใช้เป็นแบบก่อสร้างอาคารศูนย์เด็กปฐมวัยในสถานที่อื่น ๆ ได้ โดยกำหนดพื้นที่ขั้นต่ำเพื่อความสะดวกในการก่อสร้าง และเป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดยประสานความร่วมมือทางวิชาการด้านต่าง ๆ กับสำนักอนามัยและมหาวิทยาลัยนวมินทราชิตราช เพื่อคุณภาพในการดูแลเด็กปฐมวัย
- ๒) ควรจัดให้มีศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยกรุงเทพมหานครเป็นต้นแบบ โดยสำนักอนามัยและมหาวิทยาลัยนวมินทราชิตราชร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมของอาคารและสถานที่ตั้งเพื่อดำเนินการก่อสร้าง ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบของกรุงเทพมหานคร
- ๓) สำนักอนามัยควรออกแบบโครงสร้างให้ศูนย์บริการสาธารณสุขทุกแห่งเพิ่มบริการด้านการดูแลเด็กปฐมวัยในพื้นที่ศูนย์บริการสาธารณสุข
- ๔) ควรให้มีการตั้งคณะทำงานเพื่อสำรวจพื้นที่และสถานที่จัดสร้างศูนย์ปฐมวัยให้ครบทุกเขต โดยขอให้พิจารณาสถานที่ของทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เป็นทางเลือกลำดับแรก เพื่อให้สะดวกต่อการปรับปรุงพัฒนา หากไม่มีสถานที่เพียงพออาจประสานกับภาคเอกชนเพื่อขอใช้ประโยชน์ในพื้นที่เป็นทางเลือกที่สอง

ด้านการปรับเปลี่ยนภารกิจของหน่วยงาน

๑) การวางแผนการถ่ายโอนเด็กปฐมวัยในความรับผิดชอบของสำนักพัฒนาสังคมและสำนักอนามัย ไปให้สำนักการศึกษา จะต้องเป็นระบบเชิงพื้นที่ (area-based) โดยสำนักงานเขตพื้นที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก เนื่องจากมีภารกิจในการกำกับดูแลโรงเรียนในพื้นที่

๒) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๙๒ ศูนย์ ดูแลเด็กอายุ ๒ ปี แต่ไม่รวมถึงเด็กที่เข้ารับการศึกษาระดับต้นในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กฎหมายกำหนด ซึ่งทุกศูนย์ฯ ต้องพัฒนาปรับปรุงให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานกรุงเทพมหานครระดับดีมาก หากศูนย์ฯ ใดไม่สามารถพัฒนาได้ อาจต้องพิจารณาปรับเปลี่ยนบริบทในการบริหารจัดการให้เป็นศูนย์เด็กปฐมวัย โดยให้โอนย้ายเด็กอายุมากกว่า ๓ ปี ส่งเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดชั้นเรียนอนุบาล ๑ (อายุ ๓ ปี) และสำนักอนามัยดูแลเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปีลงมาแทน ส่วนศูนย์ฯ ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานกรุงเทพมหานครระดับดีมากให้อยู่ในการดูแลของสำนักงานเขตต่อไป

๓) สำนักอนามัย วางแผนเตรียมความพร้อมพัฒนารูปแบบบริการเพื่อการดูแลเด็กปฐมวัย ดังนี้

๓.๑) จัดให้มีศูนย์เด็กก่อนกรุงเทพมหานคร ดูแลเด็กอายุ ๖ เดือน ถึง ๒ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน

ได้แก่

๓.๑.๑) ศูนย์เด็กก่อนกรุงเทพมหานครศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ดินแดง

๓.๑.๒) ศูนย์เด็กก่อนกรุงเทพมหานครศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๘ จิต-ทองคำ บำเพ็ญ

๓.๑.๓) ศูนย์เด็กก่อนกรุงเทพมหานครศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๙ คันทนาเยาว

๓.๒) พัฒนารูปแบบบริการสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันสำนักอนามัยทุกแห่งเตรียมการรับดูแลเด็กอายุ ๑ ปี ถึง ๒ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน (เดิมรับ ๒ ปี ๖ เดือน ถึง ๕ ปี)

๓.๓) ปรับรูปแบบบริการศูนย์บริการสาธารณสุขสาขา ของศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน รับเด็กอายุ ๑ ปี ถึง ๒ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน นาร่อง จำนวน ๒ แห่ง ในพื้นที่ ๒ กลุ่มเขต ได้แก่

๓.๓.๑) ศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ สาขา นางโกลย เอี่ยมสะอาด เขตภาษีเจริญ

กลุ่มเขตกรุงธนใต้

๓.๓.๒) ศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๗ สาขา พล.ต.บุษย์-ประดับ โกมุก เขตทวีวัฒนา

กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ

๔) สำนักการศึกษามีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดสอนชั้นอนุบาล (อายุ ๔-๕ ปี) จำนวน ๔๒๙ โรงเรียน ควรรับภารกิจดูแลเด็กอายุ ๓ ปีขึ้นไป โดยขยายชั้นเรียนอนุบาลเป็น ชั้นอนุบาล ๑ (อายุ ๓ ปี) อนุบาล ๒ (อายุ ๔ ปี) และอนุบาล ๓ (อายุ ๕ ปี) ในเบื้องต้น โรงเรียนที่มีความพร้อมเปิดชั้นอนุบาล ๑ (อายุ ๓ ปี) จำนวน ๑๕๙ โรงเรียน ควรมีแผนการถ่ายโอนเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนและควรพิจารณาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปีการศึกษา ๒๕๖๔ และขยายชั้นเรียนให้ครบทั้ง ๔๒๙ โรงเรียนในปีการศึกษาต่อไป เพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ ในการดำเนินการเปิดชั้นอนุบาล ซึ่งต้องใช้ทรัพยากร ประกอบด้วย เงินอุดหนุนรัฐบาล เงินงบประมาณของกรุงเทพมหานคร อัตรากำลังบุคลากร และนักเรียน จึงควรมีการจัดทำโครงการนาร่องเชิงวิจัย เพื่อวางกรอบห้องเรียนนาร่อง กลุ่มเขตละ ๑ โรงเรียน

๕) สำนักงานแพทย์มีศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่คูนแม่ในโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน ๘ แห่ง ดูแลเด็กอายุ ๑ เดือน ถึง ๒ ปี (ยกเว้นโรงพยาบาลกลางและโรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ฯ ดูแลเด็กถึงอายุ ๓ ปี) ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อจัดเป็นสวัสดิการให้กับข้าราชการและบุคลากรกรุงเทพมหานครในสังกัดสำนักงานแพทย์ ทั้งนี้ หากสำนักงานแพทย์มีบุคลากรเพียงพอ อาจรับเด็กปฐมวัยจากประชาชนในบริเวณใกล้เคียงกับโรงพยาบาลที่เปิดให้บริการร่วมด้วย รวมทั้ง หน่วยงานของกรุงเทพมหานครอาจจัดสวัสดิการการดูแลเด็กปฐมวัยให้กับบุคลากรของหน่วยงานที่มีจำนวนเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมเพียงพอต่อการจัดบริการ

(นายพรเทพ ศิริวนารังสรรค์)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทาง
เพื่อกำหนดมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก